

5643

L'HOSTAL DE LA COIXA

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS

original de

D. Lluís Quer

y

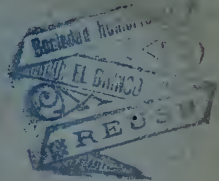
D. Bonaventura Sanromá y Quer

Estrenat en el «Teatro Catalá» (Romea) la vetlla del
23 de Mars de 1897.

PREU: DOS PESSETAS

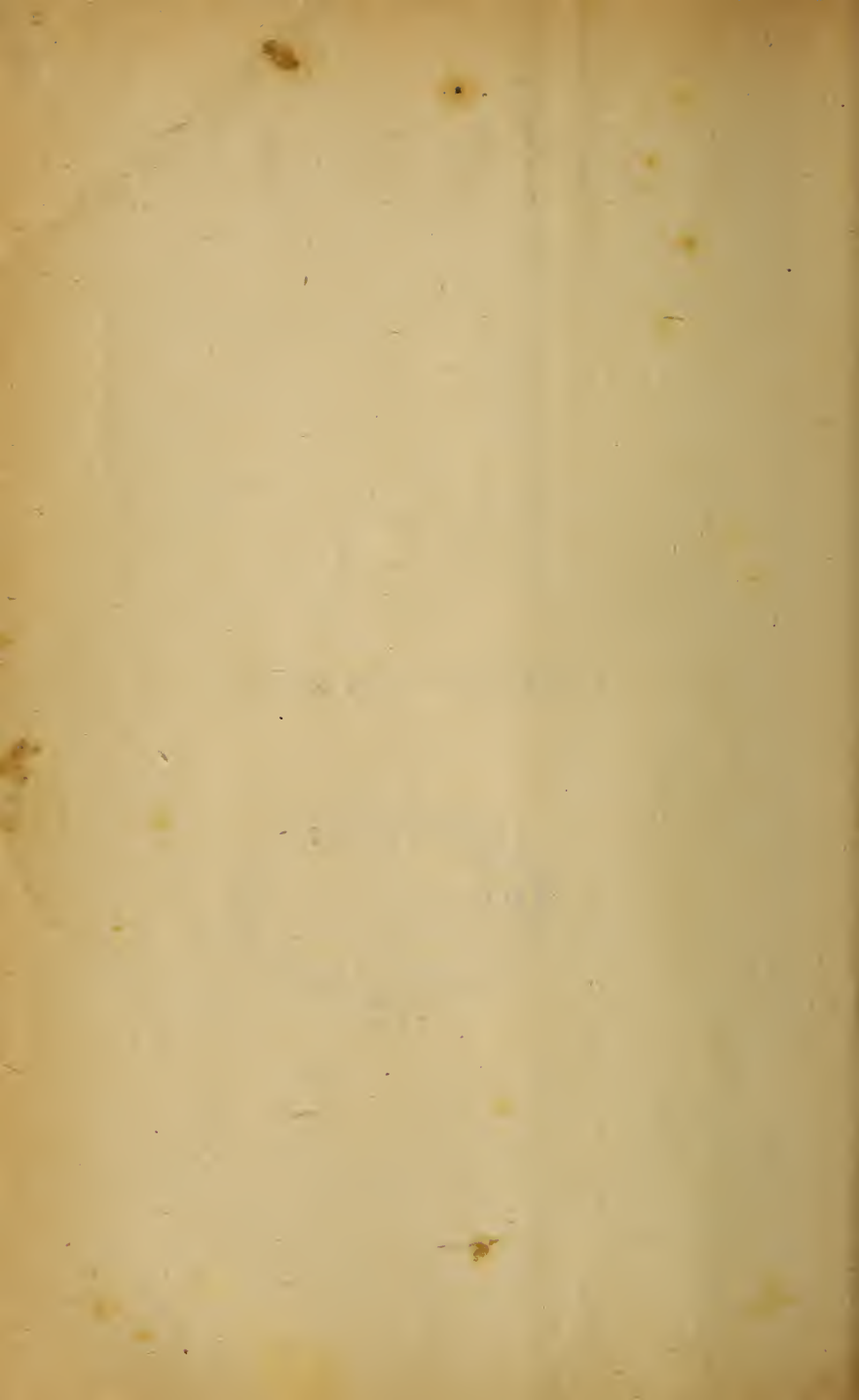
Tipografia de Francisco Badia, Doctor Dou, 14.

1897

L' hostel de la Coixa

L'HOSTAL DE LA COIXA

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS

original de

D. Lluís Quer

y

D. Bonaventura Sanromá y Quer

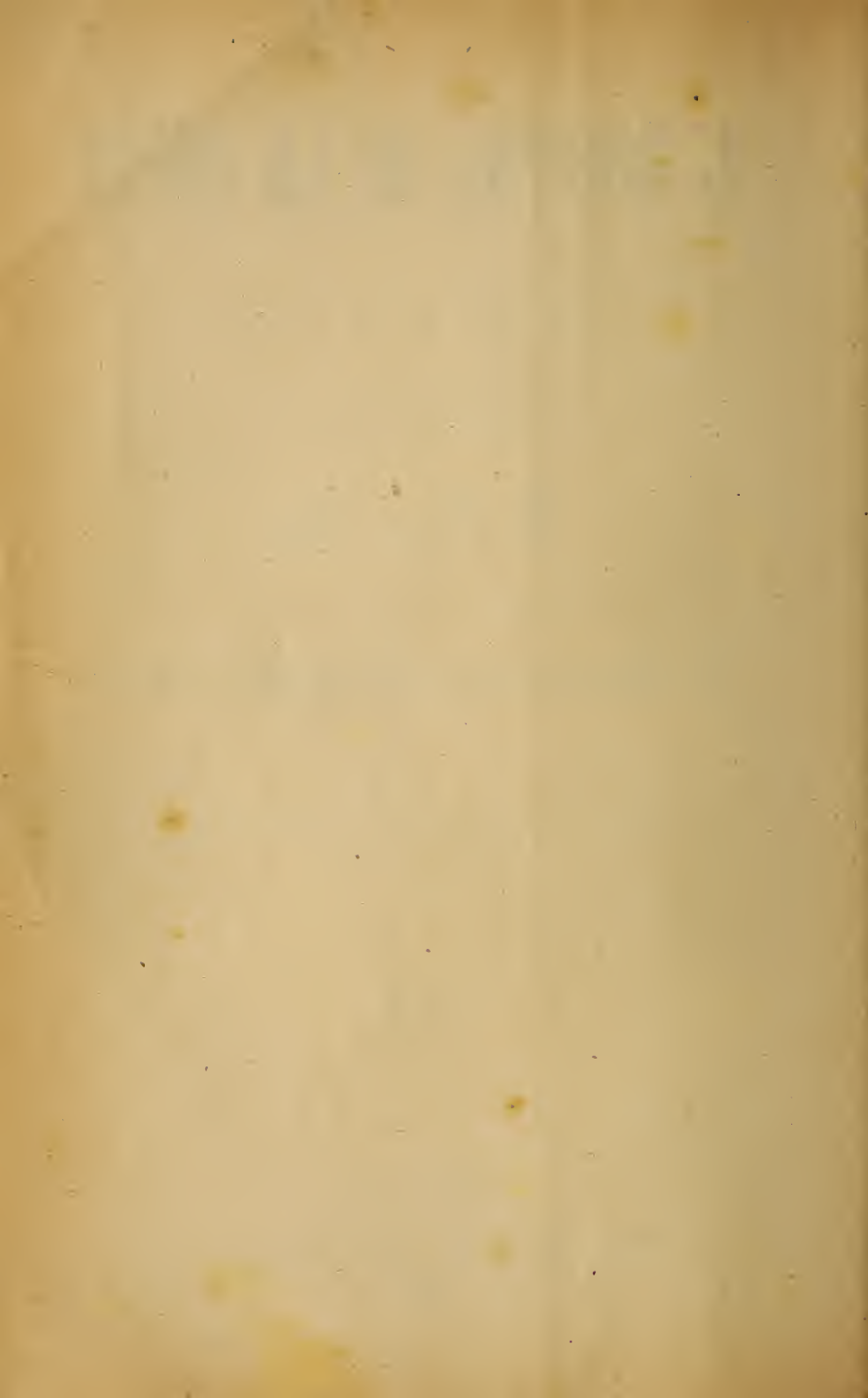
Estrenat en el «Teatro Catalá» (Romea) la vetlla del
23 de Mars de 1897.

BARCELONA

Tipografía de Francisco Badia, Doctor Dou, 14.

1897

*Al gran poeta y eminent autor
dramátich*

D. Angel Guimerá

*dedican aquest drama sos entussiastas
admiradors y amichs affms.*

LOS AUTORS

REPARTIMENT

PERSONATJES

ACTORS

<i>Maria</i>	D. ^a Concepció Ferrer.
<i>Filomena</i>	» N. Domus.
<i>Bernat</i> . . . (Carreter)	D. Modest Santolaria.
<i>Mosset</i> (Mosso de l' Hostal)	» Frederich Fuentes.
<i>Doctor.</i> (Metje de las Islas)	» Anton Serraclara.
<i>Badó.</i> . . . (Carreter)	» Jaume Capdevila.
<i>Mansió.</i> . . . (Idem.)	» Carlos Rubio.
<i>Establé</i> (Mosso de l' Hostal).	» Francisco Llano.
<i>Carreter</i> 1. ^{er}	» Llorens Capdevila.
(<i>Idem.</i>) 2. ^{on}	» N. Ros.

Carreters, jornalers, mossos, pajesos, etc., etc.

La escena passa á l' «Hostal de la Coixa» situat en la carretera que va desde Reus á Falset y Mora.

L' acció comensa á las 12 del mitj día y acaba á las 11 de la nit del mateix.

Epoca actual.

Director artístich: D. JAUME CAPDEVILA

Aquesta obra es propietat dels autors y ningú sense son permís podrà representarla ni reimprimirla. La galería dramática de D. Joan Molas y Casas, situada en lo carrer del Hospital número 14, 2.º, es la única encarregada del cobro de drets.

Queda fet lo dipòsit que marca la lley.

Acte primer

Pati de l' Hostal tancat pel fondo ab paret no molt alta ab gran portalada al mitj, que dona á la carretera. A la esquerra del espectador la fatxada interior del edifici ab porta practicable; devant un emparrelat que está format de tronchs d' arbres. A la dreta portal de entrada á las quadras. Taulas y banchs de fusta blanca á dreta y esquerra.

ESCENA PRIMERA

CARRETER 1 CARRETER 2 carreters

(Jornalers, mossos y pagesos sentats á las taulas de la dreta, menjant y bevent. Establé que va d' un costat al altre molt enfeynat durant tota aquesta escena, servint, recullint, després plats, porrons y gots, cobrant dels parroquians etc. etc. Després Badó y Mansió.)

CARRET. 1 Establé; porta las cartas.

ESTABLE Vaig al punt.

CARRET. 2 Y un patricó
de ví.

ESTABLE Desseguit.

CARRET. 1 Bellúgat
que duyém pressa.

ESTABLE Prou, prou.

(Entra á l' Hostal per la porta esquerra.)

CARRET. 1 Aquest establé es mes dropu
que 'l guix.

ESTABLE *(Surt ab las cartas v un porró de vi.)*

Aqui ho teniu tot.

CARRET. 1 Y 'l Mosset?

674194

- ESTABLE Es per 'lla dintre;
se cuyda del menjadó,
que com ja ha arribat lo cotxe,
está plé de gom á gom.
- CARRET. 1 (*Al carreter 2.*) Fem la manilla?
- CARRET. 2 Conforme.
- CARRET. 1 (*A un dels companys de la taula.*)
Jo y tu cuantra valtres dos.
- CARRET. 2 ¡Apa! y qui perdi, que pagui
lo gasto.
- CARRET. 1 ¡Amunt! tens rahó.
(*S' obra la portalada del foro y entran Badó
y Mansió.*)
- BADO Entrém á fé un trago?
- MANSIO Entrém;
tu passa al devant si vols.
- BADO Está bé (*á tots*) ¡ola companys!
bon dia y bona hora á tots.
- ESTABLE ¡Batua nell! Tu per qui?
m' havian dit qu' erats mort.
- BADO T' enganyavan, establé,
encar soch viu.
- ESTABLE Be ho veig prou.
- BADO Y mira, avans que m' enterrin
de prime 'n petarán molts.
(*Lo Mansió dona la volta pel batt reparant
l' edifici.*)
- ESTABLE Sempre trempat ¿Qui es aquest
que va ab tu?
- BADO Es lo Mansió;
ara vením de las Islas
y aném demá á Riudecols.
- ESTABLE Que fá?
- BADO També es del ofici
mena carro igual que jo.
(*Veu d' una taula.*) ¡Establé!
- ESTABLE Vaig desseguida,
no 'm donan pau ni repós
ja tornaré, dintre un rato.
- BADO Ves; la feyna, avans que tot.
- MANSIO Vaya un hostel més gran!
(*Badó y Mansió s' assentan tots sols á la taula
de la esquerra.*)
- BADO Com aquest hostel al mon,
no 'n trobarás pas cap d' altre,
tan ben guarnit y rumbós.

coneix del matí, á la nit,
lo que penséu y 'l qu' heu dit
y ho tinch tot gravat aquí.

(Al cor.)

FILOMENA ¡Oh, calla, per caritat!

MOSSET No la tens á mon amor.

FILOMENA ¡Ay Deu! calla, per favor...
ets cruel!

MOSSET Escolta aviat.

Ara no 't parla l' amant
desdenyat per tu, no, no,
te parla sols la rahó...
seguéixem, donchs, escoltant.
Parlém primé' del Bernat;
tu sabs qu' ell es com jo pobre;
casantse ab María, logra
ferse rich, ferse hisendat.
Que no estima á la María
tu 'm dirás? veritat es;
l' amor ja vindrá després;
aixó ho veyém cada día.
Si tu no 'm creus, Filomena,
lo porvenir del Bernat,
tiras per terra!

FILOMENA (Es veritat)

MOSSET Y si eix recor l' enverena,
com arribará algun día
veyent la vida arrastrada
que per tu passa acabada
la il·lusió que en tu tenia,
aquella hora malehirá
que 't va donar lo seu cor,
y en odí mortal l' amor
qu' ara 't te, 's convertirá.

FILOMENA (Fugir d' aquí 'l cor anhela:
quín sufrir! quanta amàrgura!..
sentint sa paraula dura,
dintre 'l cor, la sanch se 'm gela!)

MOSSET Y ara vull parlar de tu:
la María 't fá de mare,
ab son carinyo t' ampara
y en palmas, pots dir, que 't dú.
Ella s' estima al Bernat
ab un verdader deliri:
si tu li prens! ¡quin martiri,

li causas! ¡quina crueltat!

Y ara de mi parlaré
si ab calma 'm vols escoltá.

FILOMENA Sigas breu; tinch feyna allá.

MOSSET Donchs breu, com tu vols, seré.

Al entrar aquí llogat,
sols ho he fet perquè ab tu 'm rosso;
sinó 'm 'guessiu pres per mosso.
de gos, m' hauria quedat.

Y aquí sols vaig volgué entrá
perque avans ja t' estimava;

quan ab lo carro passava

y venía aquí á menjá

te veyá y dintre de mí

sentía dolsa emossió,

que de ignocenta passió

ben prompte 's va convertí

en amor, qu' es huracá;

en estranya bojería,

que 'l mateix me portaría

á morir, com á matá.

No tinch afecte á ningú;

soch ton esclau y res mes;

dintre mon pit no hi ha res,

sinó 'l gran amor per tu!

Y es tan sincer y fidel

que si 'l cel se m' ofería

sens ton amor, no 'l voldría,

que vals per mi mes que 'l cell!

FILOMENA Confusa estich escoltant;

lo que estás dihent m' aterra

y fins tinch por, que la terra

s' obri, y se 't traguí al instant.

Tu no tens fé ni temó

á Deu, ni als Sants, ni á ningú;

no puch estimarte, tu;

sols m' inspiras repulsió.

Si per mi 'l Bernat no es,

(ab pena.)

y prou veig que no ho será,

ni podré á un altre estimá,

ni ser ditxosa may mes.

Veuré si mon amor venso;

vaig á lluytar per aixó;

tingas de mi compassió...

ja sabs 'hont vaig y 'l que penso.

MOSSET No consola al que sofreix
lo que 'm dius, ni jo ho admeto.
Filomena, accepta el reto;
odí ó amor esculleix.

FILOMENA De mí, no esperis amor;
odí, tampoch te 'n tindré;
à la Verge pregaré,
que il-lumini lo teu cor!

MOSSET S' ha acabat: ja no demano,
que també te un fi 'l sofrir;
prou baixesas, prou patir;
no suplico ja, ara mano!
Esperaré encara un día,
un si teu!

FILOMENA

¡No, may!

MOSSET

Molt bé;

(fret.)

avuy mateix contaré,
lo que passa, á la Maria. (surt)

ESCENA V

FILOMENA, sola

Te 'l cor negre, vil y ruhi;
es indigne; 's venjará,
no hi ha dubte, contaré
tot lo que sab ¡ay de mí!
sembla estrany, que un home així'
tan criminal y malvat,
visqui ab tal tranquil·tat
l·lensant á doll verí y fel,
y no caygui un llamp del cel
que 'l deixi pulverisat.
Deliciosa primavera,
ensomni dols de ventura
que omplenavas de dolsura,
ma existencia tota entera.
Esperansa riallera
que inundavas lo cor meu
d' amor pur tal com vol Deu,
avuy te vás allunyant
lo meu pobre cor deixant

gelat y fret com la neu.
 Volia estendre las alas
 y al cel del amor volava,
 dintre creya que 'm trobava
 recorrent las amplas salas
 disfrutant sas ricas galas,
 tot era ditxa y amor,
 mes! áy! he vist ab horror
 que per eix cel vaig rodant,
 y en la cayguda matant
 la esperansa, del meu cor!
 Es precis veure' al Bernat,
 contarli los meus temors
 y acabá' nostres amors
 y aixó te de ser aviat.
 Lluny de mí aquesta ansietat
 que 'm devòra nit y día;
 vull que ignori la María
 aqueix desgraciat amor;
 la mataría 'l dolor,
 al coneíxer ma falsia!
 ¡Es la pobra tan ditxosa!
 aquest carinyo es sa vida,
 no vull ser desagrahida,
 mon sacrifici s' imposa.
 Desde ara poso una llosa
 á mon amor pel Bernat,
 la seva tranquilitat
 no torbaré, no, escoltant
 la passió, que devorant
 va lo meu cor, sens pietat.

ESCENA VI

FILOMENA BADÓ y MANSIO

- BADO** Bonas tardes, Filomena.
FILOMENA Ola, Badó, Deu vos quart
 ab la companyia.
BADO Aquest
 es lo Mansió, que ha arribat
 ara fa poch á las Irlas.
FILOMENA Me 'n alegro.

- MANSIO Per molts anys.
 BADO Si tens feyna no 't destorbis
 per nosaltres.
- FILOMENA Donchs me 'n vaig
 cap á regá aquellas plantas
 (*Se 'n va cap al fondo y rega unas torretas de
 flors.*)
- BADO Aixis ja 'ns veurém mes tart.
 Be, donchs, que 't sembla Mansió?
- MANSIO Te dich que he quedat badant;
 aixó se 'n diu cosa bona:
 quin menjadó! quina llar
 de foch! quin taulell mes guapo!
 quina cuyna mes en gran!
- BADO Y de la sala que 'm contas?
- MANSIO Que está posada com cal.
- BADO Allí está tot á son punt
- MANSIO S' hi podria fer sarau.
- BADO Las grans cortinas de llana.....
- MANSIO Las cadiras tot voltant
 d' assiento de palla fina.....
- BADO La calaixera ab lo Sant
 Antoni, al demunt, de bulto;
 nit y día allí hi veurás
 que hi crema aquèlla llantieta.
- MANSIO Y aixó Badó per qué ho fán?
- BADO Home perquè Sant Antoni
 los guardi de pendra mal.
- MANSIO Y aquellas dugas floreras
 que he vist á cada costat?
- BADO Hi son per ferhi bonich,
 á modu d' adornu, estás?
- MANSIO Qui 'ls hi vengué?
- BADO Dos ganduls,
 crech que eran *atalians*,
 es á dir *Santis di guixi*.
- MANSIO Devian costá' molt car!
- BADO Segons va dir la María
 ne va pagá cent vint rals.
- MANSIO ¡Bufa, noy, quina fortuna!
 se veu que aquí tot va en gran
- BADO Y que no has vist lo retrato
 de sa mare, alli penjat?
- MANSIO Vols dí un quadro ab una dona
 pintada, molt natura!?
- BADO Aixó mateix.

MANSIO

Qui va ferli?

BADO

A Barcelona; ja sabs,
que per curar la coixera
de María, ja fa anys
hi van aná' mare y filla;
'llavors la van retratar.

MANSIO

Badó, tu que has seguit mon
y que, vaja, de tot sabs,
com ho fan, per fer retratos?

BADO

Ara t' ho vull explicar
tal com vaig veure que ho feyan
á Falset, dos ambulants.
Tenen com una capseta
quadrada, com de dos pams,
muntada sobre tres peus,
que acaban en punxa abaix;
d' un costat surt una ullera
y tot aixó ho tapa un drap
negre: vetaquí la máquina.
Quan te volen retratar
te portan una cadira
y tu t' hi assentas com cal;
te presentan una pinta.....
Y per qué?

MANSIO

BADO

Per pentinat,
que no diria un retrato
ab los cabells embullats.
T' arreglan be la camisa,
y aixis fan posar la má
(*la má al pit.*)
al pit, si portas anell,
perqué als ulls dels que 't veurán,
passis per home de pelas;
quan tot aixó está arreglat,
¡estiguéu ben quiet! te diuhen
y un se aguanta 'l respirá;
allavors ab la ma dreta
destapa ell la ullera y pá'm,
una, dos, tres, tapa 'l vidre,
ja estás llest y retratat.

MANSIO

Sinó qu' ets tu quí m' ho contas
no ho creuria, te soch franch:
jo 'm pensava que 'ls retratos
los feya un home pintant.

BADO

Ja vas bé, Mansió; aixó era antes,
mes las cosas han camviat,

que 'l mon dona moltes voltas
y tot ho va *trabucant*;
avuy ya es tot *miquinaria*;
y per si sol tot se fá.

MANSIO Sabs qu' ets un pou de ciencia,
Badó!

BADO Es que viatjant
amunt y avall, ab lo carro,
un s' espavila aviat.

MANSIO Y de lletras que 'n tens moltes?

BADO *Cunfaigeixo rigular*,
sé apuntá' las carretadas
á la paret del corral:
las cobradas ratlla negra,
ratlla blanca, per cobrar.

MANSIO ¿Qué no sabs posá 'l teu nom?
Jo 't diré, aixó va com va;
veurás, agarro la ploma
ab la má dreta, y pintant
vaig fent ratllas y rodonas
un ratet y aixis ja está.

MANSIO Y aixó diu Badó?

BADO Ja ho crech;
ningú m' ho ha disputat may,
puig com saben que Badó
me dich, ho llegéixen clá.

MANSIO Y 'l *pallidu* que no 'l posas?

BADO Lo *pallidu* no, no cal.
Dessota faig una creu
que á lo menos te mitj pam;
es la creu que 'ls carreters,
aném pel mon traginant.

MANSIO ¡Si arribas á teni estodis!

BADO Ja seria *deputat*.
Aném, que 'ls matxos esperan
lo pinso.

MANSIO Si, qu' es prou tart.

BADO Que fas per' quí, Filomena?

FILOMENA Acabo ja de regar.

BADO No t' hi cansis massa.

FILOMENA No,
ho prenc ab calma.

BADO Aixis ray.

(*se 'n van per la dreta.*)

ESCENA VII

FILOMENA, DOCTOR, després MARIA

- DOCTOR Bonas tardes, Filomena.
- FILOMENA Deu lo quart, senyor Doctó';
vosté per 'quí en aquesta hora?
- DOCTOR Que hi farás, cosas del mon.
- FILOMENA Qué passa? ¿quí hi ha malalt?
- DOCTOR Lo pobre senyó Rector
d' Alpena: he tingut recado,
que li ha dat un atach fort,
y com tinch malalta la égua
hi vaig á peu.
- FILOMENA ¡Ab tant sol!
- DOCTOR Los metges, no mirém prim...
crech que som de ferro tots;
aquí ahont me veus ab tans anys,
puig ne tinch setanta dos,
á las cinch ja estich llevat,
tan si neva, com si plou,
y visita y mes visita
no paro fins quan es fosch.
Entre las Irlas y Alpena,
y á mes á mes Riudecols,
ja 't dich que 'm sobra la feyna,
si vull donar cap á tots.
Figúrat tu si veig cosas,
si sento conversacions,
anant d' un costat al altre!
si casi semblo 'l pregó...
tot t' ho contan, tot t' ho esplican,
tant si vols com si no vols.
Com que jo ja fa tants anys
que volto aquests encontorns
jd' amistats y coneixensas!
ne tinch...! so amich de tothom.
- FILOMENA Quant temps fá qu' es á las Irlas?
- DOCTOR Cinquanta dos anys ben prop
fará l' istiu.
- FILOMENA Com va ser
que aquí s' establi, Doctó'?

DOCTOR La cosa mes natural;
jo tenia á Riudecols
una germana casada;
quan me vaig graduá' Doctor,
vinguí aquí á passar ab ella
quinze días; allavors
durant la meva visita
son pobre marit se 'ns mort
de pulmonia, en tres días;
vá ser tant lo desconsol
de la pobra, que no vaig
tenir per deixarla, cor.
Vam trasladans á las Irlas
per fugir d' aquells trists llochs;
m' agradá la gent y 'l poble
y allí he viscut d' allavors,
fent de metje; estich content
y no tinch cap ambició.
Ara escolta, Filomena;
ve molt bé, ja que estém sols;
tinch que donarte un avis;
ves ab cuydado, rumors
que fins á mi han arribat
no 'm 'han satisfet que prou.
Para compta en lo que fas,
Filomena, per favor...
n' oblidis, ni un sol instant
qu' es la teva situació
molt delicada aquí dintre...
que si donas un pas sols
indegut y á la María
agravias, allavors
podéu tenir un disgust
y encara un susto mes fort
del que tu 't creus: la María
está malalta.

FILOMENA Doctó',
qué diu ara? quin mal te?

DOCTOR Un de grave; un disgust pot
fins matarla.

FILOMENA Esglayada
m' ha deixat.

DOCTOR Las emociions
fortas, devém evitarli.

FILOMENA Pero está en perill?

- DOCTOR Oh, no!
portant la vida tranquila
Filomena, no hi ha por.
Ab molta prudencia, evita
los perills que t' he dit jo,
que may pugui la consciencia
remordirt per semblant tort.
Aturá 'l mal y no donis
mes lloch á murmuracions.
- FILOMENA Diuhen de mi alguna cosa?
- DOCTOR Pot sé si y pot sé no;
tingas cuidado y recorda
que á la María ho deus tot,
benestar, carinyo, afecte,
en fi lo que ets; ab aixó
que no 's digui que ab agravis,
sols tú pagar los favors;
prudencia, donchs, y cordura,
y ves sempre ab peus de plom.
- FILOMENA Pero digui?
- (*confusa.*)
- DOCTOR Ja 'm 'entens;
del que parlo be ho sabs prou,
entre tu y 'l Bernat feu medis
de matá aquestos rumors;
jo de petita 't conech
y t' estimo de debó,
com á filla 't considero
y sempre 't parlo ab lo cor.
Escolta, donchs, los consells
d' aquest vellet, fills tant sols
del afecte que 't professa,
y del bé que sempre 't vol.
Callém, que ve la María.
- FILOMENA (No hi ha dubte, ja ho sab tot.)
- MARIA (*entra.*) Senyor Doctó, ben vingut.
- DOCTOR Ola María.
- MARIA De bó,
que tenim?
- DOCTOR No res per ara;
me 'n vaig á Alpena, 'l Rector
está malalt.
- MARIA ¡Lo pobre home!
¿que li passa?
- DOCTOR Res de nou;
te vuytanta anys ja cumplerts

- y aquest mal es lo pitjor.
 MARIA Ditzós ell que hi ha arribat.
 DOCTOR No ho poden dir aixís molts
 ¡quants s' han quedat pel camí
 mes robustos y mes forts!
 MARIA Filomena, té las claus,
 te 'n pujas dalt al rebost,
 y dónali á la criada
 lo que demana.
 FILOMENA Aixís, donchs,
 (*al doctor.*)
 ab lo seu permís, me 'n vaig.
 DOCTOR Adios, Filomena, adios.

ESCENA VIII

MARIA, DOCTOR

- DOCTOR Es molt viva y alegrona
 ta germana Filomena.
 MARIA Ma germana?
 DOCTOR Es que 't fa pena.
 que aixís nombri á la minyona?
 MARIA De veras que no, Doctó',
 y si sento, en realitat,
 que no sigui de vritat,
 ma germana de debó.
 De petiteta la he vista
 sempre arrimada prop meu,
 m'alegra 'l sentir sa veu,
 com sufreiro si está trista.
 Tant unida ab ella estich
 que si 'm faltés algún día
 resistirho no podría,
 ho pot creurer com ho dich.
 DOCTOR Tens un cor d' ángel, ets bona
 com lo pá, ets com ta mare
 una santa ¿que fas ara!
 (*Maria plora.*)
 te he entristit; vámos perdóna
 y mes no plóris, parlém
 d' altre cosa.

- MARIA Si, doctor,
vull demanar-li un favor.
- DOCTOR Aixís m'agrada, seyém
(*s' assenta.*)
y si vols pots comensá'.
- MARIA (*Decidida.*) Vosté lo passat coneix
de Filomena y aqueix
passat vull saber.
- DOCTOR ¡Bál ¡bá!
es història molt senzilla;
los pares de Filomena
honrats pagesos d' Alpena
van morir, deixant sa filla
de dos anys, ni pot sé' encara;
sola va quedá' en lo poble,
y á no ser lo cor bo y noble
de ta bona y santa mare,
la pobreta ¡hont pararía!
Vosté m'oculta Doctor
alguna cosa, lo cor
diu que hi ha misteri...
- MARIA
- DOCTOR María,
allunya del pensament
una idea tan estranya,
lo teu cor, cregas, t'enganya...
- MARIA Aquest dubte, es mon torment.
Recordo, com si fos ara,
ma pobre mare 's moría,
y jo al costat seu tenía
ma cara, junta á sa cara.
Als peus del llit Filomena,
agenollada plorava,
y la mare la miráva
ab ulls que á mi 'm davan pena.
Quan de prompte obrí la boca
secá ja, per la agonía,
y ab veu penosa ¡María!
me va dir, á tu ara 't toca
vetllar per nostra orfaneta
que de congoixa veus presa;
ans de morir, la promesa
vull, de que aquesta pobreta
tindrà en tu y ja desde ara,
un apoyo y fidel guía;
te la encarrego, María,
sigas, per ella, una mare.

Al punt vaig calmar sa pena
y li jurí sens reparo,
ser l' ajuda, ser l' amparo,
de la pobre Filomena.

Y la mare somrienta
va fé un suspir de ventura,
y son animeta pura
al cel va volar contenta.

DOCTOR Trist recort ple de tendresa!

MARIA Aquella escena gravada
tinch dintre 'l pit.

DOCTOR Ja oblidada,
has de tenir tal tristesa!

MARIA Oblidarla, no pot sé,
y sols m' anima una cosa;
fé á Filomena ditxosa.

DOCTOR Y prou que ho has lograt.

MARIA ¡Si, á fé!

Soch per ella, no germana,
sino mare que la adora,
es aqui, com jo, senyora,
y com jo disposa y mana.
Quan me casi per Nadal
jo m' aniré á viure' á Alpena,
y llavors á Filomena,
li regalaré l' Hostal.

DOCTOR Donchs, es cert, lo que 's murmura

de la boda ab lo Bernat?

MARIA Si, Doctó, es la veritat.

DOCTOR Que t' estima estás segura?

MARIA Si estich segura, Doctor,
del Bernat?

DOCTOR Aixó 't pregunto.

MARIA Que sab, vosté?

DOCTOR Del asunto?

jo, no res.

MARIA Si, per favor,
no m' ompli 'l cor de inquietut
espliquim, per caritat,
si es que sab res del Bernat!

¡me mata la incertitut!

DOCTOR Calma, y repara María
que jo aquí res afirmava,
del Bernat se murmurava
per 'lla fora l' altre día.

MARIA Y que deyan?

quina ansietat, quín temor!
 Dintre mon pit, bullir sento
 la sanch que 'm crema com foch.
 Pot se 'l Bernat, no m' estima,
 y á un' altra ha dat son amor?
 ¿quí pot ser? ¿'hont l' ha trobada?
 ¿já Falset? hi pára poch,
 ¿já las Irlas? ja ho sabría,
 y ben prompte ¿já Monterols?...
 la gelosia 'm devora,
 veneno tinch dintre 'l cor.
 Pero que dich, si somío,
 aixó no es possible, no,
 fora de mi la sospita,
 no vull ni dubtar tan sols.
 La paraula sola, 'm basta,
 es síncer, lleal y bó.
 Si aixís no fos, jo 'm moría,
 de vergonya y de dolor;
 si 'l Bernat volgués un altre
 ¡juro á Deu!... pero, no, no,
 torni á mon cor l' alegría,
 fora llágrimas de dol,
 es ja la una y 'l Bernat
 arribará dintre poch.

(soroll de campanillas á la carretera)

Ja sento las campanillas
 del seu carro, ja es molt 'prop,
 es ell, quan á casa arriba,
 s' omplena de ditxa tot.
 Després del que ara m' ha dit
 ab tal misteri 'l Doctor,
 casi no 'm puch tenir dreta
 presa de extranya emoció,
 com si la terra 'm faltés
 sota dels peus; aquest tronch
 me dará apoyo; ja atura.

*(S' apoya en un tronch de l' emparedat quedant
darrera y mitj amagada)*

*(Pel fondo pasa 'l carro del Bernat, del qual
sols se veu la vela; se para passat lo portal)*

¡Ja es aquí, com bat mon cor!

ESCENA X

MARIA, FILOMENA, MOSSET, BERNAT.

- FILOMENA (*Entra corrent per la esquerra, passa per davant de Maria sense reparar en ella, y's dirigeix á la portalada esperant al Bernat*)
Lo Bernat arriba ¡oh ditxa!
y soch sola, per mes sort!
- BERNAT (*Entra y no repara en Maria, amagada darreta 'l tronch; creyent sola á Filomena s' hi dirigeix y la abraça*)
Filomena!
- FILOMENA Bernat!
(*Maria avansa fins al mitj de la escena*)
- B. y F. (*Veuen á Maria y's quedan confusos*) ¡Ah!
- MOSSET (*Surt del Hostal y's acosta á Maria que está admirada*)
¡S' estiman!
- MARIA ¡Deu, qu' es aixó!
(*queda aterrada*)

TELÓ RAPIT

Acte segon

Mateixa decoració. Es de nit. Un fanal penjat al emparrelat ilumina la escena.

ESCENA PRIMERA

BERNAT sol

(*pensatiu.*)

No 'm puch doná encara compte
de com lo fet ha passat;
al entrar, la Filomena
sola, m' estava esperant,
no hi ha dubte; la María,
després ha vingut, quan ja
á Filomena abrassava;
¡coïncidència fatal!
¿Que li deya lo Mosset,
alashoras parlant baix?
¿Sospitava la María
ja de mi? Aixó qui ho sab!
No vull ni un moment pensarhi,
tranquil procuraré estar,
que del perill pot salvarme
tant sols la serenitat.
Quin conjunt de circumstancias
mes estranyas, mes fatals
en mon cami s' atravessan
per perdrem; com evitar
que s' enteri la María
del que passa aquí al Hostal!

A ella li dech tot quant soch
 y vol la fatalitat
 que 'l meu cor, de Filomena
 sens jo volguerho, es l' esclau
 sentint sols per la María
 agraument y amistat;
 tots me respectan per ella,
 saben que 'ns hem de casar,
 y ja 'm creuhen amo y duenyo
 de la casa y del Hostal.
 Si logrés, l' amor que sento
 per Filomena, ofegar!
 Pero, no, moltes vegadas
 plé de febre, ho he provat,
 com mes vull d' aquí arrancar-lo
 (*senyala 'l cor.*)

mes s' hi empenya en arrelar;
 y díssimulo y sufreixo
 puig l' enganyo deslleal,
 y al enganyá' á la María
 cometo un crim dels mes grans!
 La barca, soch, que perduda
 pel copeig del temporal,
 cada cop de vent la gira
 tirantla contre 'l rocám,
 fins que una ola mes furienta
 l' enfonza dintre del mar.
 Entre 'l deber y l' amor
 estich fa temps batallant,
 lluyta horrible que 'm rosega
 á tota hora, sens parar,
 y que traidora amenassa
 quant me rodeja enfonzar.

ESCEEA II

MARIA BERNAT

MARIA
 BERNAT
 MARIA

(*agitada.*) Estás aquí sol Bernat?
 Estich sol y t' esperava.
 (*decidida.*) També ab ánsia desitjava
 parlar ab tu y aviat.

- BERNAT Digas, que 't passa Maria,
y per qué estás agitada?
- MARIA És qu' estich desesperada
y visch en plena agonía;
un negre dubte aquí hi ha
que 'l cor ab furia rosega,
vífure no 'm deix y m' ofega,
fins me priva 'l respirá';
estich mitj morta de pena.
- BERNAT ¿Tu dubtas? de qué y de qui?
- MARIA De tu, que no 'm vols á mí,
y estimas á Filomena.
- BERNAT (*fret.*) Si aixó tant sols t' afligeix
ben tranquila pots está',
sabs que 'n mi pots confiá,
sempre t' he dit lo mateix.
- MARIA ¿Per qué, aixís que has arribat.
aquest dematí al Hostal,
ab tendresa sens igual
l' abrassavas?
- BERNAT La he abrassat
perque la estimo ab excés...
com estimo tot lo teu,
y la vull perquè ella 't deu
tot lo que ha sigut y es.
Tu vetllas la juventut
d' aquesta pobra doncella,
y al estimarme jo á ella,
crech ensalsar ta virtut;
ta bondat es estremada,
devant de ma vista, creixes,
no que t' estimin mereixes,
que mereixes se adorada!
- MARIA És dir que á la Filomena
tu no vols?
- BERNAT (*fret.*) No, en realitat.
- MARIA Te vull creurer, si, Bernat,
per calmar del cor la pena,
que es pera mi ton amor
la pau, la ditxa, la vida,
la ventura benehida,
la alegría del meu cor!
De petita no he tingut
altre amor, que 'l de la mare,
morí, molt jove; lo pare
apenas l' he conegut.

Veyent que á casa llavoras
 casi be lo pá hi faltava,
 plena d' ánsia treballava
 sens repós, á totes horas.
 A dotze anys soleta aquí
 vaig establí un barracó,
 y cada día aquí jo,
 venía de bon matí;
 arribava desvalguda
 y gelada per la néu;
 ab fervor pregava á Deu,
 que 'm dés amparo y ajuda;
 ¡Lo que allavors vaig patir!
 no t' ho figuras Bernat;
 de mi tingué caritat
 lo cel, de tot vaig sortir.
 Passáren aixís molts anys,
 y quan á casa tornava
 y á la pobra mare dava
 lo trist fruyt dels meus afanys,
 lo petó que la pobreta
 me dava plé de ternura
 m' omplía 'l cor de ventura,
 feya ma ditxa completa.
 Mes tart, aixó aná d' augment.
 Deu del cel me protegia,
 la parroquia, cada día
 anava creixent, creixent.
 Llavoras, ja no eran rals
 lo que á la mare portava,
 or y plata li entregava,
 fins á juntar bons caudals.
 De cara sempre á la sort
 terreno vám comprá' aquí;
 férem l' Hostal construhí,
 luego quadras, pati y hort.
 La llavor que vaig sembrá'
 en jorns d' angúnia y tristesa
 dava 'l seu fruyt ab llarguesa,
 y rica 'm trobava ja.
 Sols una cosa oprimia
 lo meu cor, jo reparava
 que la mare, trista estava,
 jo no sé quin mal tenía.
 Una nit, recordo encara
 que al arribar, afanyosa,

trobí en un recó, plorosa,
 desesperada la mare;
 sorpresa del que passava
 lí preguntí que tenía;
 y ab sospirs sols responía
 á l' ánsia que m' embargava.
 Per fí: María, 'm digué,
 la pena que 'm consumeix,
 lo pesar que m' afligeix,
 algún día 't contaré.

Y van passar mesos y anys,
 may mes d' alló va parlarme,
 ni tampoch lo cas mentarme,
 apesar del meus afanys.
 Y ni á l' hora de sa mort
 son secret me descubrí,
 ab ella 'l secret morí,
 dexantme á mi un buyt al cor!

BERNAT
 MARIA

Y la Filomena, quí es?
 També ho ignoro Bernat,
 al Doctor ho he preguntat
 y diu ell que no sab mes
 sinó qu' es filla de gent
 pobre y honrada, d' Alpena,
 que moriren, quan la nena,
 tenía dos anys...

BERNAT

Corrent,
 pero tu deus suposar
 algun misteri...

MARIA

Jo, no,
 crech lo que diu lo Doctó',
 ¿perqué havia de dubtar?

BERNAT

Cóntam, donchs, com va succehir
 que á casa teva va entrar;
 be prou que deus recordar
 com la vareu acullir.

MARIA

Sí, j' havia mort lo pare
 feya temps; un dematí
 veig al barracó vení
 portant un bulto, la mare.
 Al arribá', aixecá 'l vel
 que 'l cubria, cuydada,
 y era una nena, preciosa
 com un angelet del cel.
 «Que l' acullim Deu 'ns mana
 María, per caritat,»

- me va dir, «jo la he acceptat,
prentla, com una germana!»
- BERNAT Tanta senzillés m'encanta,
¡que n'ets de bona!
- MARIA Aixó no!
la mare va ser, no jo,
ella si, qu'era una santa!
Ja veus, donchs, com he passat
la infància y la juvenut,
la ditxa no he conegut,
ben poch la tranquil·tat.
Mes ara á la fi he comprés
que tant sols en estimá,
la felicitat hi ha,
del mon la ditxa aixó es,
y 'l cor está desbordant
d'amor, que en ell hi ha arrelat,
á estimá molt he tardat,
per 'xó es mon amor mes gran!
Si, Bernat, sigam fidel,
t'ho demano ab tot lo cor,
siga per mí, ton amor,
veritable com lo cel!
Quan he vist que t'abrassava
la Filomena ab delit,
tota ma sanch he sentit
aqui al cor, que m'ofegava.
- BERNAT Tranquila estigas, María,
fia en mí.
- MARIA Si aixís no fos,
si us estimessiu 'ls dos,
¡jo no se lo que faría!
Mes ara escoltant ta veu,
calma la meva ansietat,
ab tu confio, Bernat,
com ab fé confio ab Deu!

ESCENA III

Dits MOSSET

- MOSSET Mestressa á dins vos demanan.
MARIA Ja hi vaig ¿vens ab mi Bernat?
BERNAT Sí, també me n'entro ab tu.

- MOSSET (*apart á Maria.*)
 María, us tinch que parlar
 á solas.
- MARIA (*apart al Mosset.*) Que hi ha Mosset?
- MOSSET (*id. id.*) Ja vos ho diré mes tart.
- MARIA (*id. id.*) Espéram, aquí vinch prompte.
- MOSSET Está molt bé.
- MARIA (*apart.*) (Que voldrà?)

ESCENA IV

MOSSET sol

Tot te fí en aquesta vida;
 fi també lo meu sufrir
 tindrà avuy; de Filomena
 despreciat y aborrit,
 oferintme compassió,
 lo meu amor escarnint,
 robantme tota esperansa,
 fins presa d' horror per mí,
 ja no hi ha mes que olvidar-la,
 es necessari, precis,
 y en lloch d' amor, de venjansa
 te de rebossar mon pit.
 La María ho sabrá tot;
 l' engany indigne y ruhí
 de la *tendre* Filomena,
 del Bernat l' amor fingit!
 ¡quin bálsam entra en lo cor,
 aixís que d' ódi 's vá omplint!
 L' hora de la tempestat
 ja ha sonada, desagrahits
 havéu sigut, sa venjansa
 ben prompte hauréu de sentir,
 que á provocar ara vaig
 lo llamp que us te de blahí.

ESCENA V

MOSSET, MARIA

- MARIA Que vols y per qué á deshora
 vens á parlarme Mosset?

- MOSSET   Mestressa, tinch un secret
que descobrirvos.
- MARIA   La hora
no 'm sembla prou convenient,
temps has tingut tot lo día.
- MOSSET   Es que primer jo volía
estar ben segú.
- MARIA   Corrent.
- MOSSET   Hi ha aqui quíns pugui escoltá'?
- MARIA   No ho crech, estém sols tu y jo,
casi 'm fas agafar pó'.
- MOS ET   Es que segú 'n vull está'. (*mira per tot.*)
Sols estém.
- MARIA   Aixís comensa.
- MOSSET   Ara escoltéume, Marfa,
lo que us diré, no voldría
que ho prenguessiu per ofensa.
Mes jo 'm trobava perdut,
me vau dar treball aquí,
'heu estat bona per mí
y crech fora ingràtitut
y no la coneix mon pit,
si encara á truch de enfadarvos,
no vingués ara á explicarvos,
lo que he vist y 'l que he sentit
- MARIA   Me fas tremolá, aviat
explicat, que hi ha per Deu!
- MOSSET   Vos al Bernat us creyeu
y vos enganya 'l Bernat.
- MARIA   ¡Que dius ara!
- MOSSET   Son amor
es fingit, ho puch prová'.
- MARIA   Si aixó 'm volías contá'
no parlis mes.
- MOSSET   Per favor
escoltéume, ja al mitj dia
havéu vist quan ha arribat,
com abressava 'l Bernat
á Filomena.
- MARIA   Sabia
tot lo que 'm dius, fuig d' aquí
no segueixis mes Mosset,
¿era aqueix lo gran secret
que 'm volías descubrí'?
- Conech á fons lo Bernat,
es home digne y formal,

sincer, honrrat y lleal,
 Mosset t' has equivocat.
 Si ara la mare venía
 del cel y que 'm véu digués,
 tampoch la creuría, ves
 si ara cas de tu, faría,
 Adéu, Mosset, ara 't deíxo,
 no 'm parlis may mes d' aixó,
 la teva bona intenció,
 reconech y t' agraheixo.

MOSSET

Pocas paraulas tant sols,
 vos demano que escoltéu,
 jo vos prometo ser bréu.

MARIA

(*irritada*) Acaba aviat ¿que vols?

MOSSET

No parlaré del Bernat,
 ja que veig que aixó us fa pena,
 parlaré de Filomena,
 escolteume per pietat.
 No sabia fa tres anys
 lo meu cor, qu' era estimá',
 sols pensava en treballá;
 no tenía altres afanys;
 quan passant un día aquí
 vaig veurer la Filomena,
 y al mirarla, goig y pena,
 dintre 'l meu cor vaig sentí.
 D' allavors visquí agitat,
 pensant sempre ab la donzella,
 y sols al estar prop d' ella
 tenía tranquilitat.
 Lo volcá vá aná' creixent,
 tant, com mon cor devorava,
 quant mes lluny d' ella 'm trobava,
 era lo foch mes ardent.
 Anava augmentant lo mal,
 no 'l podia resistí,
 y allavors vaig decidí,
 vindre á servir al Hostal.
 Aquí, prop de ella, calmava
 lo mal estar que sufría,
 sols al veurela, sentía
 lo benestar que 'm faltava.
 May li vaig dir mon amor,
 mes la tenia prop meu,
 respirava l' alé seu

y aixó sol m' omplía l' cor.
 Y aixis vivía ditzós
 fins que va arriba 'l Bernat;
 tota ma felicitat
 caygué per terra allavors.
 Vos sabéu ab quin anhel
 quan un estima, Maria,
 tots los pasos, tots, espia
 del ser que adora fidel.
 Jo veyá al Bernat que á vos
 de fervos seva tractava,
 pero també reparava
 que amagantse cautelós,
 mes insistent cada día
 mirava á la Filomena,
 y 'l que 'm donava mes pena
 es que ella 'l coresponia.

MARIA

Mentida, mentida, sí,
 aixó es un deliri teu!

MOSSET

Vos demano que escolteu
 ab calma, fins á la fí!
 Lo mateix que un gos de presa
 als dos amants vigilava,
 ni un sol instant sossegava,
 qu' era de gelos la empresa.
 Mort de pena y de inquietut
 volía convéncem mes,
 encar que ja no dubtés,
 mancava la certitut;
 y la sort me favori,
 á la quieta y sens brugit,
 los vaig sorprendre una nit,
 als dos sols.

MARIA

Ahont?

MOSSET

Aquí.

Reprimint lo meu furor
 vaig escoltá' ¡quin martiri!
 ab quina afició y deliri,
 se contavan son amor!
 Y la cita han repetit
 moltas y moltas vegadas,
 de cada una, aquí grabadas (*al cor*)
 tinch las paraulas que han dit.
 Y ara mestressa, dupteu
 encara de mi?

MARIA

Ja, no!

m'engañavan, tens rahó,
 me la pagarán per Deu!
 Los ulls m' has obert Mosset
 dihentme la verita,
 ¡es un infàme 'l Bernat!
 ¡Tant com vos per ell' heu fet!
 Encar que sa ingratitut
 mas il·lusions arrebatà,
 lo que 'm fa sufrí, 'l que 'm mata,
 es son amor que he perdut!
 Dolsa il·lusió del cor meu,
 que m' omplia de bonansa,
 enganyadora esperansa,
 per sempre, per sempre adéu!
 Que 's veuhen, dius, á la nit?
 Sí, aquí 'l pati, dintre poch
 vindrán.

MOSSET
 MARIA

MOSSET

MARIA

Donchs, sabrán qui soch
 ja que 'l cor ¡ay! m' han partit. (*surt per la
 esquerra*)

ESCENA VI

MOSSET, BADO, MANSIÓ, després BERNAT

MOSSET (*apart*) Per fi m' ha escoltat y ara
 ja está tirada ma sort,
 prompte sabrás Filomena
 y tu Bernat, qui soch jo. (*entra á la quadra*)
 BADO Donchs com us deya, ab lo carro
 aixís que varem se al Coll
 negre, de la *miquinaria*
 la corda 's trenca d' un cop;
 ab las rodas destravadas
 sense cap *datanidó*,
 lo carro anava corrent
 rampa avall, igual que un boig.
 Jo be cridava á las mulas
 desesperat ¡alto! ¡oh!
 mes no feyan cas de mi;
 com que no estavan per brochs,
 espantadas y mitj cegas
 per lo molt vent y la pols

que s' alsava, com diables,
corrian avall del Coll.

Mes de prompte, l' escalé'
ensopega en un gran roch,
y cau per terra, ab lo carro
carregant sobre d' ell tot.
Jo 'm creya que s' ofegava,
gracias qu' era un matxo bó,
y va aguantar la embestida;
desentganxo 'ls altres dos
animals, que al devant duya,
puch travá 'l carro; allavors
m' ajudan tres carreters,
qu' allí passavan per sort;
aixequém lo carro y 'l matxo,
torném á enganxar de nou
y aquí al Hostal en mitja hora
vam arribar sans y bons.

MANSIO Vaya una escapada, *amigu!*

BADO Un miracle de debó,
sino es la pedra, á la riera
á trossos feyam cap tots.

MANSIO Jo quan me vaig espenar
l' any passat, al altre Coll,
tant sols un bras vaig trencarme,
y de aquesta cama, un ós.

BADO Vaja que 'n vas eixir franch
segon t' esplicas!

MANSIO ¡Oh, prou!

Figuréuvos que la mula,
carro, guarniments y jo,
de dalt á la carretera,
vám fé cap al barranch tots.

BADO ¡Vaya un salt!

MANSIO Ja pots ben dirho;
salts com aquest, se 'n fan poch.

CARRET. I Doncas jo, ja fa tres anys
qu' allí 'hont comensan los volts
de la carretera, volco
y 'm trenco l' ansa del coll.

BADO Y 'hont te van dur?

CARRET. I Al Pradell,

y com alli hi ha un pastor
molt entés, en quatre mesos
va deixarme be del tot.

¡Si 'm poso á las mans del metje
qui sab 'hont fora, Badó!

BADO
MOSSET
BADO

Mosset?
(*Surt de la cuadra.*) Que voléu?
Escolta,
porta ví.

MOSSET
BADO

Per quants?
Per tots

y també per tu.

MOSSET
BADO

No bech.
Que t' has tornat *argullós*,
d' ensá que 'ts mosso d' aquí?
Aixó may.

MOSSET
BADO

Porta vi, donchs,
y tot bevent contarem
los nostres fets.

MOSSET
BADO

Vaig Badó. (*surt.*)
Aquest Mosset no m' agrada;
fa temps que 'l veig cavilós,
y quan un home cavila
ó está enamorat, ó es boig.

MANSIO

Vetaquí una malaltía
que may la he tinguda jo.

BADO
MANSIO

Que vols dir?
Aixó que deyas,
d' enamoraments.

BADO

Tampoch
m' ha passat may pel senderi,
lo ficarme en aquets broch.
Mon casament ab la dona
va ser cosa del Rector.

MOSSET
BADO

(*Entra ab gots.*) De que parléu?
De ma boda,
com se va fer.

MOSSET
BADO

Seguiu donchs.
Si, mes avans fém un trago,
cada cual prengui 'l seu got, (*van bevent.*)
y ara, escolteume *la hastoria.*

MANSIO
BADO

¡Apa! comensá' si vols.
Tornava jo de Falset
ab lo carro y vol la sort,
que trobi á la carretera,
que 's passejava 'l Rectó'.
M' empayta y de *golpa* 'm diu:
—Y aixó que ha de durar molt?
—De que 'm parla no l' entench,

- jo 'm feya el desentés, prou
sabia jo 'hont ell anava.
- MANSIÓ De que 't parlava Badó?
BADO De un enredo que tenia
jo 'llavoras al Masroig.
—No fasis mes lo 'babau—
va respondrerm lo Rectó'
sinó cambias de vida
te 'n vas al infern—Be donchs,
¿que haig de fer?—Per mi, casarte,
aixó fora lo millor.
—Y la novia qui la troba?
—Ja te 'n se una—Y lo dot?
—Te vint unsas—Ja m' agrada:
fet lo negoci, allavors,
varém fer treure 'ls papers,
y 'm vaig casá' ab la Sió.
- MANSIÓ Y avans no la coneixias?
BADO May l' havia vist tant sols.
MANSIÓ Com t' ha anat?
BADO *Al pelu, al pelu.*
MANSIÓ T' ha rexit be?
BADO Be del tot,
ja tinch onze criaturas,
y he comprat un carro nou,
y una mula.
- MANSIÓ ¡Quins *prugressus!*
BADO Sempre, sempre he estat de sort,
si 'm casa d' enamorat
ho ben esguerro, Mansió.
Ja ho veus, no t' enredis may,
tingas *caletru*; sit vols
casar be y ab dona rica,
que te la busqui 'l Rector.
- MANSIÓ Tens mes magi que *Bricán*,
qu' era un sabi, diu, dels bons.
- BADO (*Entra 'l Bernat.*) Ola, Bernat, fes un *trágu*.
BERNAT No que á dins ja he begut prou.
(*al Mosset.*) Escolta dugas paraulas
Mosset. (*'S posan al allre costat sols.*)
(*Badó y Mansió segueixen parlant baix y
bevent.*)
- MOSSET Tu dirás que vols!
BERNAT Aquí t' he vist que parlavas
ab la María, fa poch.
- MOSSET Aixó mateix.

- BERNAT Y que 't deya?
¿que 't contava?
- MOSSET Que se jo!
cosas del Hostal, negocis,
ja ni 'm recorda tampoch.
- BERNAT Ara m' enganyas, Mosset,
lo que deyau, no era aixó,
- MOSSET Preguntau á la María,
y ella t' ho dirá, si vol.
- BERNAT Sabs que fa temps que reparo
Mosset, que 'm portas rencor?
- MOSSET Donchs, sabs que fa temps Bernat,
que ab mi estás mal agradós?
- BERNAT Pocas paraulas; qué tens
que dirne de mí?
- MOSSET Jo, molt!
- BERNAT Que t' he fet? los teu agravis
ara esplicam.
- MOSSET ¿Aixó vols?
escóltam: pero recorda
després que t' ho hauré dit tot,
que tu has volgut que 't donés
aquestas esplicacions.
- BERNAT Aixís m' agrada, parlém
clás de una volta, los dos.
Comensa que ja t' escólto.
- MOSSET Donchs para forsa atenció.
¿Sabs tu lo que es estimar
á una dona de tot cor?
- BERNAT Si, Mosset, si, perquè estimo.
- MOSSET Sabs qu' es gelosía?
- BERNAT No,
- MOSSET Donchs gelosía, es sufrir
totas las penas del mon,
es martiri continuat,
es un viurer neguitós
que ni respiras tranquil,
ni hi veus, ni menjas, ni dorms.
Tots los tormentes de l' infern
que 's poguessin dur al mon,
aumentats deu mil vegadas
y reunits dintre 'l cor;
aixó es la gelosia,
aixó es lo que ara tinch jo.
- BERNAT Tu gelosia y de quí?
- MOSSET De tú Bernat.

- BERNAT De mi? Donchs,
tu estimas á la María?
- MOSSET (*ab despreci.*) A la María, no, no!
- BERNAT ¡Deu del cel, quina sospita!
- MOSSET Ara vas bé! (*ab intenció.*)
- BERNAT Tu la vols?
tu estimas.....?
- MOSSET No l' anomenis;
si, la estimo y de tot cor!
- BERNAT Y Ella?
- MOSSET Ella 'm desprecia!
- BERNAT Mosset ho endevino tot,
los ulls m' obran tas paraulas,
en tu contemplo al traidor
que á la Maria, ara aqui
li donava explicaciós;
p' el que 'm dius, sé la conversa
que havéu tingut ara poch.
(*Cridant.*) ¡Rehira de Deu! ¡Mal llamp!
si á ella ó á mi ó els dos,
ens arriba una desgracia
per ta culpa, si traidor
preparas una emboscada,
si ab malehida intenció
tot ho has dit á la María,
ma venjansa será atrós;
sabs que soch home per tu
y si m' has fet un mal tort,
t' he de aplastar com s' aplasta
un animal verinós.
- MOSSET (*Cridant.*) Jo he fet lo que vull y puch,
tant si t' agrada com no,
y si ets valent, ja 's veurá,
quan sigui l' hora; que á cor
no 'm guanyas á mi Bernat;
ab mi t' erras, pero molt,
- BADO Que feu, ¿per qué cridéu tant?
(*s' alsan tots y rodejan al Bernat y al Mosset.*)
A que vé 'l parlar tant fort?
- MOSSET (*dissimulant.*) Ve que 'l Bernat ja es creu amo,
y vol reptarme, aixó es tot!
- BERNAT Ve que 'l Mosset es un vil,
una vibora, un traidó,
y que jo aplasto á las viboras
y polvoriso als traidors.
- MOSSET ¡Viva Deu! qu' aixó volía

defénsat Bernat. (*Se prepara y s' escorcolla un arma.*)

BERNAT

Prou, prou,
fugiu del devant vosaltres.
(*Carreters 1 y 2 y demés separan al Bernat y al Mosset. Lo Badó y 'l Mansió 's posan al mitj.*)

BADO

Que féu ara, que sou boigs,
á tal hora y al Hostal
una baralla? No, no,
si teniu agravis, fora
sortiu y arregleho tot.

MOSSET

Aném donchs!

BERNAT

(*Reflexionant.*) Mosset, espérat,
ara no puch, dintre poch;
son las deu, donchs á las onze
t' espero allá al barrancó.

MOSSET

(*Te cita ab la Filomena
ja ho pagareu car los dos.*)
Vindré, Bernat, á matarte.

BERNAT

Aixó será, si Deu vol.

BADO

També farém cap nosaltres
per véure si es net lo joch.
No vindrás? (*al Mancio.*)

MANSIO

Jo sempre formo
que en barallas hi entench molt.

MOSSET

Calléu, que ve l' Establé,
á tancar las portas.

BADO

Bo!

ESCENA VII

Dits, l' ESTABLÉ que despenja y pren lo fanal

ESTABLE

Cap á dormir falta gent
ara vinch á tancáu tot,
ja sabéu d' aqui las ordres;
á las déu, al llit tothom.

BERNAT

Bona nit.

MOSSET

Fins á demá.

ESTABLE Santas y bonas á tots.
(*Tanca la porta del fondo y surten tots cap al Hostal.*)

ESCENA VIII

FILOMENA després BERNAT

FILOMENA Ja está tirada ma sort.
Horas de pau y ventura,
días d' amor y ternura
ja héu fugit, per no tornar;
dolsa y benvolguda calma,
del mar tranquil de ma vida
ja n' has fet la despedida,
la tempesta va á estellar!
Pel Bernat, ma passió dolsa,
será als ulls de la María,
ingratitut y falsía,
infamia y desllealtat;
jo per ella seré un monstre
que aprofitant sa tendresa,
hauré portat ma vilesa,
fins á son pit destrossar!
Y no soch del tot culpable,
si sapigués ia María,
que he ressitit quant podia,
que he combatut, que he lluytat;
á la pobra Filomena
tal volta compadiria,
y son ódi tornaría
en compassió y en pietat.

ESCENA IX

FILOMENA BERNAT.—(La lluna il·lumina 'l grupo.)

FILOMENA Bernat meu! (*plorant.*)
BERNAT No 't desconsolis,
Filomena ¿tu plorar?

que 't passa, per qué sufrexes?
me mata lo teu pesar,
per ahorrarte una llágrima,
ab gust daría ma sanch.

FILOMENA Si, tens rahó, tinguém calma,
quan menos per un instant;
es precis que ara m' escoltis,
que lo temps vola y qui sab
si 'ls nostres passos aquí
han seguit; pot sé espiats
som ja en aquest punt y hora,
no estich tranquila Bernat.

BERNAT Sols estém, ne soch segur,
tothom dorm ara al Hostal.

FILOMENA Donchs escóltam; dintre 'l pit
hi nía cruel malestar,
tinch por y no se de qué,
lo buyt entorn de mi 's fa.
Veig sempre sombras, fantasmas,
que m' estant amenassant;
fins quan dormo, me desperta
un neguit, un sobressalt,
que no 'm deix viurer, que 'm mata;
omplintne 'l cor de fredat!
Es la veu de ma consciencia
que m' está martirisant!

BERNAT Pero á que ve aquest sufrir,
á que respon ton pesar?

FILOMENA A lo negre de ma sort,
als remordiments, que van
poch á poch minant ma vida,
tatxantme de deslleal.

BERNAT Remordiments, Filomena,
tu, un ángel de bondat!

FILOMENA Si, perquè jo á la María,
estich, infame, enganyant;
fins ara ha viscut tranquila,
pero ja deu sospitar
de nosaltres, pel que ha vist
allavors que has arribat.
Després, un altre desgracia
ens podría amenassar,
desgracia que robaria,
per sempre, dels dos la pau;
(*Molt marcat.*) La María está malalta
y 'l Doctor m' ha dit poch há,

qu' una emoció, un disgust fort,
de repent la pot matar.

A tot preu aquest perill
evitar devém Bernat!

Jo t' estimo y sense tu
no podré viurer, ja ho sabs,
pero jo no dech ser teva,
jo m' haig de sacrificar
renunciant á tu, que ets
la meva felicitat;

al ferho, be prou sab Déu,
qu' estich mon cor arrancant.

BERNAT

Filomena ¡vida meva!
no se 'l que mes admirar
en tu, si 'ls sentiments nobles,
de que prova, ara m' has dat
ó be 'l carinyo infinit
que sens per mí; destrossant
lo teu cor, vols rompre 'ls llassos
que 'ns unéixen, no podrás;
no perquè 't falti, amor meu,
resolució y voluntat,
sino perquè es impossible
tal empenyo realisar.

Las dos ánimas en una
lo nostre amor ha juntat,
¿com voldrías separarlas?
no ho intentis, no podrás,
juntas s' han format aquí,
al cel juntas pujarán!

FILOMENA

T' enganyas, Bernat y 'm perts!

BERNAT

No, Filomena, aixó may;
tant com tu veig lá tempesta
que está pròxima á estallar,
lo Mosset, gelós de mí,
á la María dirá
lo que passa, com si ho veyá;
es un infame, un malvat.
Tant sols un remey ens queda,
si tu vols, estém salvats.

FILOMENA

Un remey ¡qui pogués veure 'l!

BERNAT

M' estimas?

FILOMENA

Be prou que ho sabs!

BERNAT

Tens fé ab mi?

FILOMENA

Sí, tota entera!

BERNAT

Creus que de mí pots confiar?

FILOMENA Si sabs que sols vinch per tu,
perqué tal pregunta 'm fás?

BERNAT Donchs escolta; es imposible,
per tu y per mi continuar
com fins ara, lo temps vola,
sobre tenim l' huracá,
y avans que als dos destruheixi,
avans que ferits pel llamp
cayguém victimas aqui,
es precis de ferm obrar.

FILOMENA Que proposas?

BERNAT Jo, fuji
ab tu, ara, del Hostal.

FILOMENA No diguis aixó, la mort
antes mil voltas, Bernat;
ma vida es ja tota teva,
mes tinch honra que guardar.
Sí ab tu fujo, de ma fama
ben volguda, que será?
Si aqui resto, tal vegada
lo dolor me pot matar;
honrada moriré aixís
y ma mort dolsa será,
que avans de viurer sens honra,
morir honrada mes val!

BERNAT Mas paraulas, Filomena,
¡quant mal has interpretat!
fugint ab mí, la honra teva
sense taca, ha de quedar,
ja que ta honra, es ma honra,
y vull guardar com á tal.
Escóltam, donchs, fins al fi,
escóltam per caritat.
A la Maria, los dos
estem per sempre obligats,
quan del nostre amor 's enteri
desagrahits nos creurá,
quan lo que passa, es degut
al nostre destí fatal.
Ha vingut lo nostre amor
sense volguer, y ha brotat
com brota, al mitj de una roca
batuda pel temporal,
la fina y trista violeta,
sens ningu haverla plantat.
Fugim, dochs, ja que tenim

aquí, qui 'ns vols destronar
aquest amor, que als dos ompla
de ventura celestial.

Tinch á Alpena una germana,
eixínt d' aquí 't porto allá,
fins que 'ns casém, allavoras
á Valencia ó be á Alicant
anem á viurer, pel carro
no m' ha de faltar treball;
fugim lluny d' aquesta terra,
lo nostre amor á gosar.

FILOMENA Aquest amor, com te cega,
¡ay, com te cega Bernat!
podriam d' aquí fugir,
altres terras habitar,
soterrarns en un abisme,
enfondrens fins baix del mar,
mes per tot arreu, sa sombra
trobaríam al devant,
per amargar á tota hora
la nostra felicitat.

Sí, amor meu, aquestos llassos
que 'ns lligan ab tal encant,
rompém ara ab valentía,
ho reclama 'l ben estar,
la ditxa, d' aquesta santà
que 'ns creu, pot sé, encar lleals.
Ja ho has dit: las nostras ánimas
dalt del cel, ja 's trobarán!

BERNAT Filomena ¡com m' admiras!
de ta boca la vritat
surt, com l' aygua de una font,
pura y clara, com cristall.
Al escoltar la veu teva,
per terra cauhen mons plans,
tu ets la virtut, jo somniava,
ben á temps m' has despertat.
Es lo nostre sacrifici
consequencia natural
del nostre crim, perque un crim
'hem comés, á ella faltant;
Filomena!

FILOMENA Adéu, per sempre!

BERNAT ¡Adeu per sempre! un abrás
y l' últim, per despedida!

FILOMENA Ab tot lo meu cor, Bernat! (*s' abrasan*)

ESCENA X

DITS, MARIA, després tots

(*L' establé ab fanal*)
MARIA ¡Yra de Deu! tu en los brassos
del Bernat, aquí ls dos sols!
ho veig y ho dubto, m' ho deyan, (*surten tots*)
y no 'ls dava crédit, no!
(*al Bernat*) Bernat, de tu no esperava
comportament tant odiós;
fals m' has sigut, m' has clavat
un punyal, al mitj del cor,
robantme aixís de ma vida
las mes dolsas il lusions.
(*á Filomena ab rabia*)
Y tu dona desagrahida,
sens recato y sens pudor,
no ploris com los cobarts,
treu la cara, fóra po,
que qui te pit per fe 'l mal
ha de tenir pit per tot;
Jo t' estimava, 't volia,
eras un tros del meu cor,
y com vibora traidora,
ab ton alé verinós,
unâ ferida has oberta
al pit, que 't dava calor.
No ploris, no, Filomena,
avuy no es día de plors,
sinó d' ira y de venjansa,
de venjansa avans que tot,
Orfana erats y á casa
va durte la mare; y jo
desde sa mort, altre mare
he sigut per tu; ara donchs,
ja que deute tant sagrat
pagas ab una traició,
lo carinyo que 't tenia
torno ab ódi, 'm fas horror,
t' aborreixo, 't desprecio,
y t' abandono á ta sort;

obriu la porta, que surti,
*(L' Establé obra la porta, 'hont hi apareix
al moment lo Doctor)*
á casa no vull traidors!
Filomena, 'l mon t' espera,
vesten á corra pel mon;
no tornis may mes aquí
te maleheixo!

FILOMENA

¡Perdó!

DOCTOR

(entra precipitat) ¡Maria escolta!

MARIA

¡No escolto!

BERNAT

Calma, calma 'l teu furor,
Filomena, es ta germana!

MARIA

Ma germana, no ho crech, no!

BERNAT

¡T' ho juro per Deu!

MARIA

¡Avuy

S' em farà á trosos, lo cor!

*Bernat y 'l Mossel, se miran ab ira, senyalan
la porta y surten fora; lo Badó y 'l Mansió
los segueixen—La Maria queda apoyada en
lo Doctor y la Filomena queda sostinguda
p' el Establé.*

FI DEL ACTE SEGON

Acte tercer

Una sala del Hostal.—Porta al fondo y laterals, uua finestra á ma esquerra del espectador.—Cadeiras finas ab assiento de palla, una caleixera ab l'imatge de San Antoni, al demunt; una llantieta encesa l' il lumina.—Dos floreros de guix, un á cada costat de la imatge.—Taula á ma dreta, al costat cadira ab brassos.—Es nit.—La escena está il-luminada per la llantieta, y per una llumanera sobre la taula.

ESCENA PRIMERA

La escena está sola al aixecarse lo teló, luego apareixen per la porta de la esquerra la Maria y 'l Doctor donantli 'l brás. Lo doctor s' assenta al silló y la Maria en una cadira al seu costat. Pausa curta.

DOCTOR Per escoltá', tindrás forsa,
tota la historia?

MARIA *(Molt conmoguda durant tota aquesta escena.)*

Doctó'

quan fins ara la he tinguda,
es senyal que 'n tinch per tot.

DOCTOR *(ab molta pausa y claretat; lo publich no deu
perdrer ni una paraula d' aquesta relació.)*

Donchs ara sabrás María,
aquell secret, que en lo cor
tancat, guardava ta mare,
y que sabia jo sol.

Jo li vaig jurar guardarlo,
mes de parlar l' ocasió

ja es arribada «*En cas grave*»
 me digué, ofegantla 'ls plors,
 lo pot contá' á la María,
 avuy estém en aixó.
 Tinch que comensá' un poch lluny;
 era l' any setanta dos,
 la guerra civil omplía
 aquesta terra d' horrors.
 Baix á las Irlas, los mossos
 tots eran á la facció:
 dalt á Alpena, miquelets
 casi s' havian fet tots,
 l' odi entre aquestas dos vilas
 era molt gran allavors.
 Feya tres anys que ta mare
 era viuda, quan lo Pou,
 anomenat lo Sanch Freda
 de las Irlas ja famós
 cabecilla dels carlins,
 va preténdela ab fi bó.
 Ell portava tres cents homes
 y sempre era per 'qui prop.
 Feya mesos que duravan
 entre ells dos las relacions,
 y ja parlavan de boda
 que debia tenir lloch
 al cap de pocas setmanas,
 mes la desgracia quan vol
 ferir cruel á una dona,
 la ocasió cerca, no dorm.
 Entre 'ls lliberals d' Alpena
 y 'ls de baix qu' eran facció,
 una tarde aquí á la vora
 al barranch, van entrá' en foch.
 Lo Sanch Freda, dirigía
 á cavall, aquella acció;
 de valent tenia fama,
 y ho era, com n' hi ha poch.
 Pero de prompte, una bala,
 li va dreta al mitj del front,
 y rodexat d' enemichs,
 va morir com un lleó!
 Al conéixer tal desgracia
 ta mare de poch se 'ns mort. (*pausa.*)
 Als poch mesos jo m' estava
 una nit, 'vora del foch

quan sento trucá á la porta;
 al llit ja 'n era tothom
 á casa, vaig baixá á obrir,
 era ta mare; allavors
 l' entro y ajusto la porta,
 al arribá al menjadó'
 va parlá' y de sa desgracia
 me va ferme sabedor;
 en sas estranyas portava
 un altre ser y forsós
 lo meu apoyo li era,
 y li vaig dar que consols
 los metjes jamay neguém
 lo mateix que 'ls confessors.
 Lo temps urgia, una dida
 per quan vingués la ocasió
 precisava, vaig trobarla
 aqui á Alpena, per mes sort.
 Tu estavas molt ocupada,
 erats sempre al barracó,
 aixís, quan la hora vindria,
 varem quedar, entre 'ls dos,
 que 't duria á casa meva
 ab un pretest qualsevol.
 Va reixir com desitjavam
 y un demati allá á las nou,
 sent tu fora y ocupada
 aqui dalt, al barracó,
 á la pobra Filomena,
 ta mare, va portá al mon!
 Tu no n' hagueses esment,
 ni hi va haver pas precisió
 d' allunyarte de ta casa;
 recordo que 't vaig dir sols
 quan vas arribá' á la nit:
 mira no moguis soroll,
 qu' está malalta ta mare
 y s' ha dormit fa molt poch.
 Lo seu mal no es pas gran cosa
 mes necessita repós.
 Aquella nit cap á Alpena
 vam sortir lo mosso y jo,
 portant ell, sota la manta,
 la noya, temént los dos
 que no plorés y 'ls vehins
 se 'n enteressin de tot.

A Alpena per fi arribarem
sens trobá' una ánima en lloch.
Deu protegia á ta mare
en dia tant tenebrós.

May va sapiguer ningú
quí va dur la noya al mon.
Ta mare 'm dava 'ls diners
y sempre vaig pagar jo
á la dida; aixis passaren
divuyt mesos ó dinou.

Quan ta mare á Filomena
á casa volgué, á tothom
vam dir que per caritat,
moguda de compassió,
adoptava la orfaneta,
y aixis ho cregueren tots.

MARIA

y aquí l' historia s' acaba,
María, ara ja ho sabs tot,
(*plorant.*) Pobre mare, quanta pena
quant sufriments y quants plors,
te vá costá aquella falta
petita, si 's mira tot. (*mirant al retrato.*)
Tas llágrimas l' han rentada,
Deu t' haurá dat son perdó!

DOCTOR

Si Ell volgués mostrá 's sever
ab culpas que causa amor,
quants poch veurían lo cell!

MARIA

Si qu' es veritat, Doctó',
jo mateixa á Filomena
per gelosia, ara poch,
he malehit, he insultat
la he tret de casa y aixó
créguim me te avergonyida,
¡que 'n som de petits al mon!

DOCTOR

No t' acúsis, no tens culpa,
tu no sabias 'llavors
quí era la Filomena.

MARIA

Áltre vegada te rahó,
pero l' ánima es tant ruhina
tant baixas son sas passions,
que sabent qu' es ma germana
la Filomena, no sols
no vaig á dintre à bnsarla
per demanarli perdó
del mal que avans li he causat,
sino que dintre 'l meu cor

sento encare que la sanch
 hi acut, com un riu de foch
 y cada gota que hi entra
 no parla, no, de perdó
 sino que crida venjansa,
 y venjansa, avans que tot.
 Ja veu si 'n soch de dolenta
 y quant malvat es mon cor!
 DOCTOR Es que 't dura encar, Maria,
 la tremenda excitació
 d'allaveras; tranquilísat
 que remey hi haurá per tot.
 MARIA Remey, no 'l se ni 'l puch veurer
 pel meu mal, m' han trahit tots,
 ma germana, lo que estimo,
 estich sola, solo al mon.
 DOCTOR Deu te tornarà la pau,
 Ell may abandona als bons.

ESCENA II

Dits y ESTABLE

ESTABLE Mestressa.
 MARIA Que hi ha, Establé'?
 ESTABLE Duhen ferit al Bernat
 MARIA Deu me valgui!
 DOCTOR ¿Com ha estat?
 ESTABLE Oh, ni jo tampoch ho sé,
 M' estava abaix al corral
 portant aygua pel bestia',
 quan me veig al Badó entrá'.
 duhent al Bernat malalt.
 DOCTOR Hont es ara?
 ESTABLE Al menjadó'.
 DOCTOR Me n' hi vaig.
 MARIA Si, desseguida.
 Ahont la te la ferida?
 ESTABLE Aquí al bras.
 MARIA Corrihi Doctó'. (*Se 'n va 'l Doctor.*)
 (*al Estable.*) Y tu digas desseguit
 al Badó, que vingui aquí; (*Se 'n va l' Establé.*)
 no s' ocabarà 'l sufri'
 en eixa terrible nit!

ESCENA III

MARIA BADO

- BADO Ara 'm deya l' Establé
que 'm cridavas?
- MARIA Si, Badó,
diguéume que ha estat aixó
del Bernat.
- BADO Ah, casi ré.
Entre 'l Mosset y 'l Bernat
hi ha hagut paraulas, rahons,
s' han enredat en *custions*
y al fi s' han desafiat!
Era ab lo Mosset?
- MARIA Es clá'.
- BADO La disputa á que obehia?
- MARIA Si vols que 't digui, Maria,
no ho he pogut olorá'
- BADO —Tu ets un vil, deya 'l Bernat,
l' altre deya, tu, un traidó';—
jo sols he sentit aixó,
y *aluego* s' han enfilat
y anavan ja en aquella hora,
aqui dins á ferse mal,
mes jo m' estimo l' Hostal
y he procurat tréure 'ls fora.
Y quan ha sigut?
- MARIA Fa poch,
'llavors que tu alborotavas,
allá al patí, com cridavas,
es clar que no has vist lo joch.
¡Prou n' has dit de disbarats!
- MARIA Anéuse esplicant, Badó.
- BADO Al véurer, jo y 'l Mansió
que sortian disparats,
com ja estavam al current,
darrera d' ells, hem seguit,
á la quieta y sens brugit,
primé' al pas, després corrent.
Ells al barrancó han parat
y es clar, nosaltres també,

lo Mosset, de rabia plé,
 se tira, sobre 'l Bernat.
 Mes lo Bernat que l' espera
 al mitj del cos se li aferra,
 l' aixeca un poquet y á terra
 lo tira, tant llarch com era.
 Lo Mosset, plé de veri,
 s' alsa al punt treu un punyal,
 y al Bernat, va per claval,
 al mitj del cor, ell fa així
 (*l' acció de apartar un cop ab lo bras.*)
 atura 'l cop y sols sents
 aqui al brás, una ferida,
 fuig lo Mosset desseguida
 com un llampech afuriat.
 Y aqui acabém de arribá':
 Jo, lo Bernat y 'l Mansió.
 Y la ferida?

MARIA

BADO

No hi ha po',
 ab un dia 's curará.

MARIA

Oh, gracias, gracias, Deu meu,
 que tal crim, has evitat!

BADO

Ja 't dich jo que s' ha salvat
 de miracle ¡com hi ha neu!
 Sino m' has de dir res mes,
 me 'n torno allá al menjadó'?

MARIA

Ja podéu anar, Badó
 y moltas gracias.

BADO

De rés.

ESCENA IV

MARIA sola molt conmoguda y ab los ulls posats al retrato de sa mare.

¡Quina nit mes horrorosa!
 quants desenganys y amarguras,
 si fins de las sepulturas
 s' han alsat á parlá 'ls morts;
 ¡Pobra mare! quina vida
 vas passar mes desgraciada,
 existencia marxitada,
 pels remordiments traidors!
 ¡Ay de mi! y que faig ara?

Sola aqui 'm trobo y perduda,
 trista en lo mon, desvalguda,
 sens carinyo de ningú:
 quina vida se m' espera
 sense amor, sense esperansa,
 ¡Mare meva sense tu!
 mare, per qué m' ocultavas
 ton secret? A ma germana,
 per caritat cristiana
 fins ara he estat amparant,
 y pensar que ella tenia
 tot lo dret, á ma ternura,
 es idea que tortura
 mon pensament vacilant.
 Es precis qu' ara el tri á véure'
 com está de la ferida
 lo Bernat, ja que sa vida,
 es encara mon tresor;
 per mes que sento l' agravi
 que m' ha inferit, si ell moría,
 resistirho no podria,
 qu' es sempre seu lo meu cor!
 (*Surt per la esquerra*)

ESCENA V

MOSSET.—Salta per la finestra

Ningú m' ha vist al entrá'.
 Per mes que no vulgui, aqui
 he de tornar sempre, si,
 ni que m' hi hagin de matá'!
 Aquesta casa traidora,
 m' atrau, com á pedra imant,
 y aixó que aqui, devorant
 veig desprecis á tot hora.
 Y tot per ma culpa ¡es clál
 soch un covart, m' ho conech,
 si allavors al Bernat trech
 del mitj, podia esperá'!
 La ferida que li he dat,
 al cor, anava apuntada,
 cego per l' ódi, la he errada,

d'entre las mans, m' ha escapat.
 ¡Rehira de Deu! Mosset
 la desgracia 't persegueix,
 ni sabs doná al que ho mereix
 un mal cop de gavinet.
 ¿Y ara que faig? La María
 al saber lo que ha passat
 d' aquí 'm treurá, lo Bernat
 venjará ma villania;
 mes, que m' importa la mort
 si lo viure es per mi un dol,
 la Filomena no 'm vol,
 y 'l morir fora una sort.

(Reflexiona un rato.)

La María!... si amanyós
 la fes meva, si plegats
 contra ells lluytessim? Salvats
 podriam eixirne 'ls dos!
 Si; aquí 'm quedo; esperaré.
 Pogueut parlá ab la María
 estich cert que lograria
 son apoyo, li convé.
 Valor y serenitat;
 l' última carta juguém,
 junts jo y ella, vencerém;
 mes si la fatalitat,
 si degut al meu destí,
 lo que vull no puch lográ',
 un arbre no 'm faltará
 pera penjar-mhi. Ella aquí
 tota sola 's dirigeix,
 crech que m' abona la sort
 altre vegada, lo cor
 plé d' incertitut sofreix. *(se retira al fons.)*

ESCENA VI

MOSSET MARIA

(Sens reparar en lo Mosset.)

MARIA

Pit no he tingut per enra'
 á veure 'l al menjadó:
 al acostám, la emoció

m' ha privat de respirá'.
 Per ventura sa ferida
 ben prompte será curada.
 Estich trista y agitada (*marcat.*)
 dintre 'l meu cor sento un gel,
 un malestar, un anhel...
 y 'm devora estrany neguit...

MOSSET

(*avansa.*) Mestressa!

MARIA

(*Sorpresa*) ¡Mosset, tu aqui
 y després del que ha passat?
 Vesten, vesten y aviat.

MOSSET

Es que 'm vinch á despedí.

MARIA

Adeu, donchs!

MOSSET

¿Per qué ab rencor
 me parleu?

MARIA

Encara gosas
 á preguntar? Que 't proposas
 al torná' aqui?

MOSSET

Per favor
 escoltéu...

MARIA

No escolto res,
 qui feréix á traidoria
 no tindrà ma simpatia
 per ara, ni per may mes.

MOSSET

Y ell, com vos ha ferit,
 al descobert, tal vegada?
 Li he dat jo una punyalada,
 ell, vos ha trencat lo pit.
 Ja veyéu que á traidoria
 entre 'ls dos, ell es qui guanya,
 y si jo tinch mala entranya,
 son cor es de fel, María.
 Mas feridas, si s'apura,
 cuydadas poden curá',
 aquella que al cor se fá,
 es ferida que no cura!
 Poséu las cosas com cal
 ab tota imparcialitat,
 y diguéume en veritat,
 qui es dels dos mes criminal?

MARIA

Si, Mosset, si, de rahó
 potsé 'n tens, no 'n parlém mes;
 ja 'ns havém vist, ara vés,
 Deu que 't guihi y l' ángel bó!

MOSSET

(*trist.*) Me 'n vaig lluny d' aquesta terra,
 lluny de ella, á sufri' un martiri,

jo que la estimo ab deliri,
 sols lo pensari m' aterra.
 Vos que voleu al Bernat
 y aquí dintre tant podéu,
 per qué un remey no poséu
 al nostre mal, aviat?
 D' ell estéu enamorada,
 sense ell la vida que us fora?
 una carga abrumadora
 una pena continuada!
 Allunyéu donchs tot temor,
 caséuvos ab lo Bernat
 ell la olvidará aviat
 agraht al vostre amor,
 y llavors la Filomena,
 procuréu que meva sia,
 y ella vos creurá, María,
 per no causarvos mes pena.
 Y casats que 'ls dos siguém
 d' aquesta terra malehida,
 jo vos jur, que desseguida,
 y per sempre, 'n fugirém
 y mireho com vulguéu,
 lo qu' ara us propono jo
 es l' única solució,
 que al nostre cas trobareu.
 A Filomena, 'l Bernat
 sent ella fora de aquí
 olvidará, y ella á mi
 no 'm fará desgraciat,
 perquè al veure mon amor,
 tant constant y verdader,
 ni que 'l cor tingués d' acer,
 aplacaría 'l rigor.
 Aquí ara ningú 'ns sent,
 aixis tot se concilia
 escoltéu ma veu, María,
 de decidi es lo moment.
 Tas paraulas falagueras
 lo meu penar aconhortan,
 y á dintre del cor m' hi portan,
 esperansas y quimeras.
 Felis, encara puch sé',
 tens raho, si, si, Mosset,
 l' únich remey es aquet,
 (*ab forsa.*) si ella estima, jo també!

MARIA

Los teus consells, vull seguir;
 te caso ab ella y despres
 vos donaré molts diners,
 y anéusen ben lluny d, aqui.
 Tota sola, ab lo Bernat,
 me queda:è aqui al Hostal,
 ell te 'l cor noble y lleal,
 y la olvidará aviat!
 Vesten ara, á Alpena, sí,
 no vull que 't vegi.

Está bé.

MOSSET

MARIA

Ja Mosset, t' avisaré,
 quan te necessiti aqui.

MOSSET

Mes, si ma sort, que es traidora,
 l' arregio aquest fa mancá'?

MARIA

Tens rahó, y si demá
 poch mes ó menos á esta hora
 no has rebut un avis meu,
 es que tot s' haurá perdut
 per los dos; no haurá volgut
 protegir mon amor, Deu.

MOSSET

MARIA

Y allavoras, que faig jo?
 Anarten ben lluny d' aqui,
 despatriarte, fugi',
 y dá al oblit, tot aixó.

MOSSET

MARIA

Pero María!

Ja se

quant trist fora. Te diners
(obra la caleixera, treu diners y 'ls dona al
Mosset.)

á prevenció:....

MOSSET

MARIA

No vull res.

Prentlos Mosset, que 't convé,
 per si haguessis de fugi'.
 Sens diners 'hont anirias?
 per marxar com ho farias?

MOSSET

Es que no 'm mouré d' aqui!
 Aixís com un olm, l' arrel
 á una raca te clavat,
 aqui jo tinch arrelat
 de ma vida, tot l' anhel.
 Penso aqui viure, si es
 l' amor de ella sols per mi,
 sino 'l puch lográ', que aqui
 m' enterrin, no vull res mes.

MARIA

Vesten, Mosset, cap Alpena

si tot surt com desitjém
 molt prompte 'ls dos ens veurém,
 y sino, la teva pena
 ves á calmar lluny d'aquí.
 Un cor jove aviat oblida,
 ja 's tancarà la ferida
 que en ton pit l'amor va obri;
 encar pots tenir ventura,
 Jo en cambi, lo meu pesar,
 sola hauré de sopórtar
 sens consol á ma amargura.
 Vesten, Mosset en mi fia
 jo defensaré ab ardor,
 ton amor y mon amor,
 ab coratje y valentía.

MOSSET Sou bona, si conmogut
 vostre cor pel sentiment
 flaqueja sols un moment
 allavors tot s'ha perdut;
 firmesa y serenitat.

MARIA No tingas por; venserém
 per bona causa lluytém
 Deu serà al nostre costat.

MOSSET Adéu, María, en vos fio.

MARIA Mosset, adéu y esperans,
 encare veurém bonansa.

MOSSET Ma ventura á vos confio.

(se'n va per la dreta.)

MARIA Ja sola estich, fortalesa
 demano á Deu per lluytá,
 la Filomena ve, ja
 vaig á acometre la empresa.
 Lo cor fa poch que era neu,
 l'esperansa benehida
 li ha tornat calor y vida,
 qu'es dols l'estimá ¡Deu meu!

ESCENA VII

MARIA FILOMENA

MARIA *(Resolta y decidida.)* Filomena, escolta aquí,
 duas paraulas, tant sols,
 he vist que tu al Bernat vols

y 'l Bernat lo vull per mi
 Treballant mes de vint anys
 sens reparar día y nit,
 una fortuna he reunit,
 à costa de molts afanys.
 Ets ma germana; 'l Doctó
 m' ho ha revelat, està bé,
 ma fortuna partiré
 ab tu, es ma obligació.
 Sent tu rica, ab lo Mosset
 que t' estima, t pots casar,
 y 'ls dos se 'n podéu anar
 á viure á dalt, á Falset,
 quan fet sigui 'l casament,
 ó be mes lluny, com volguéu,
 aixis mes tranquils viuréu,
 y farém callá á la gent.
 Ja sabs ma resolució;
 després del mal que m' has fet.
 lo únich medi que hi ha es aquet
 de alcansar lo meu perdó (*se'n va pel fondon*)

ESCENA VIII

FILOMENA y BERNAT que aixis que surt la MARIA apareix per la porta de
 l'esquerra y avansa poch á poch vers la FILOMENA

FILOMENA Te rahó, mon sacrifici
 s' imposa, l' acceptaré
 sino ab gust, qu' es impossible
 com una expiació al menys.
 ¡Maria! ¡germana meva!
 ab quin dalit y plaher,
 pronuncio un nom tan dols:
 ma germana, si, ella es,
 la mare que 'm dona vida
 la va dar á ella també!
 ¡Quina ditxa 'l tenir mare,
 encara que sigui al cell!
 ¡Benehida ma desgracia!
 així 'l Doctor, lo secret
 ha revelat de ma vida;

ja tinch nom! gracias, Deu meu!
(repara en lo Bernat) Bernat tu?

BERNAT

D' alli escoltava
 tot ho he sentit, dura cruel
 ab tu ha sigut la María,
 ¡oh! no te perdó de Deu.
 Pero, Filomena, may
 tu aceptarás ¡no pot ser!
 lo sacrifici terrible
 que ella t' imposa!..

FILOMENA

Si, á fe,
 lo que ella vulgui, seré,
 esclava jo de sa veu
 á cegas ho de obehirla,
 lo que 'm mani acataré,
 y si matant ma esperansa,
 si fent trossos lo cor meu,
 si donant la ma y la vida
 al infame del Mosset
 puch la ferida curarme,
 puch adormi 'l sufriment
 que he causat á la María,
 tot ho daré per ben fet.
 D' aqui he d' eixirne prompte
 casada ja, marxaré
 á llunyas terras, per sempre
 per no torná aqui may mes.
 Tu llavors á la Maria.
 pots fer felis, lo deber
 á obrar aixis 'ns obliga
 á tots dos.

BERNAT

¡Oh sort cruel!
 ¡Tenir tant prop la ventura
 y guardarla no poder!
 ¡Y te de quedar sens cástich
 lo vil, l' infame Mosset!
 ¡Si cáu á las meas mans!
 ¡ab quin gust li arrancaré
 lo cor, plé de traidoría,
 'l anima, plena de fel!

FILOMENA

¡Oh! no Bernat. de venjansas
 no 'n parlis, no; olvidém
 agravis rebuts, qu' oblidin
 los nostres, jo pregaré;
 tots hem faltat y 'l perdó
 jo y tu, prou necessitém.

BERNAT Filomena, tu ets un Angel
que Déu va portar del cell!
FILOMENA No, Bernat soch una dona
arrepentida, no mes,
si l' amor me feu ingrata,
bona'm fa 'l penediment!..!

ESCENA X

Dits, DOCTO y BADO

BADO Aquí 'ls té senyor Doctó;
ja li he dit que 'ls trobaria
á la sala.

DOCTO Y la Maria?
FILOMENA Es al seu quarto.

BADO Ara jo,
me 'n vaig á jaure, ja es hora,
que demá de bon mati
tinch que empendrer llarch cami
y á las cinch ja haig d' esser fora;
Lo Mansió, passat las deu,
cap á dormi se 'n ha anat
á la palla, y s' ha quedat
com un tronch, á fe de neu!
(Com recordant.) ¡Ah Filomena?
¿Badó?

BADO Lo susto ja t' ha passat?
La Maria, t' ha posat
com á nova, de débó.
Vaya ah uns ulls que 't mirava,
en aquell moment, jo 't floch
semblava un moro de foch
jo 'm creya que t' abrasava.
(Al Bernat.) Y n' hi ha hagut per tu també,
y ha anat de serio Bernat.
¡Quina perruca t' ha dat,
no t' ha deixat os sensé!

DOCTO La Maria, 'n aquell moment
passava un disgust mol gran,
després ja s' ha anat calmant,

BADO Te un *ingénit* ben dolent!
Si fos com ella la Sió,

la meva dona, entenéu
 y com ella alsés la veu
 ja sabia qui soch jo.
 Mulas y donas viciadas
 no volen contemplacions;
 remugan, buscan rahons:
 cop de vara: estant curadas.
 DOCTO No aneu del tot malament
 BADO Prou que ho se, senyor Doctó:
 DOCTO Y ara bona nit Badó.
 BADO Cap á dormir falta gent.
 (Se 'n va per la esquerra comprenent que fa
 nosa,)

ESCENA XI

FILOMENA, BERNAT, DOCTO

DOCTO Adéu Filomena.
 FILOMENA Hont va?
 DOCTO Cap á las Irlas.
 FILOMENA Oh, no,
 no se 'n vagi, li demano.
 DOCTO Filomena, be que vols?
 FILOMENA Ja li he dit quédis aqui,
 la nit es fosca, tot sol
 surti per la carretera..!
 DOCTO No m' espanta, no tinch por.
 BERNAT Es qu' ara aqui sa preséncia
 es necessaria, Doctó,
 es vosté la llum que 'ns guia,
 sens vosté, som perduts tots.
 DOCTO Contéume donchs lo que us passa.
 espliquehos.
 BERNAT Li diré jo;
 la Maria á Filomena
 ha trobada ara fa poch
 aqui y li ha dit que 'l medi
 de poderho arreglá tot,
 era que ella ab lo Mosset
 se casés, y lluny los dos
 anessin á viurer, aixis
 li dona ella 'l perdó.

- DOCTO ¡Vaya un plan! y á tú que 't sembla?
- FILOMENA Tot me sembla be. Doctor,
jo 'l que vull á ma germana
es evitarli mes plors;
me casaré ab lo Mosset
ja que la Maria ho vol.
- DOCTO Qnant malestar, quanta angunia
ha causat lo vostre amor,
¿per qué 'l deixaveu brotar
en mal hora? per qué no
ofegaveu d' un principi
sentiment tant afrontós?
Aqui regnara la pau
y felis era tothom,
mes ditxa y tranquilitat
ja no tenen aquí lloch,
deixanti sospitas, dubtes,
odis, secrets y rencors!
¡Pobra Maria, aqueix pago
no mereixia dels dos!
- BERNAT ¡Ay Doctor! si li contavam
lo que 'm sufert, las terrors
qu' hem sentit, lo mal estar,
ens tindria compassió!
- DOCTO Espliquéume com va ser,
que va brota aqueix amor,
- BERNAT Li contarém y veurá
que tan culpables no som.

ESCENA XII

(Lo DOCTOR al mitj dels dos.) Dits y MARIA que apareix á la porto del fondo y 's queda apoyada al dintell. Primer en lo seu rostre s' hi revela la ira, després va calmantse y acaba per alsar los ulls envers lo cel, plorant.)

FILOMENA (*Mol marcat.*) A parlar ab la Maria
al demati aquí arribava,
y á Filomena trobava,
baix al taulell, que cosia.
Al mirarla al primer dia
vaig sentir un dols calor
que s' amparava del cor
donantli ditxa y torment
y fentlo batrer violent

plé de tendresa y dolsor.
 Lo que era no presumia,
 veyá tan sols que gosava
 quan ben prop d' ella 'm trobava
 y al no veurela sentia
 un malestar que oprimia
 ab violencia, lo meu cor,
 era pena, era tristor,
 que anáva sempre d' augment,
 sentia defalliment
 intranquilitat, temor!
 Quan una tarde, ma estrella
 que sempre ha sigut traidora
 feu, que arribi aquí á deshora
 trobantme tot sol ab ella;
 al mirarme, la donzella
 presa quedá pel terror
 me li acosto sens temor
 y la trobo vacilant,
 los ulls á terra baixant
 tremolosa de rubor.
 Sense explicám lo que feya
 ni calcular los agravis
 prenych sa ma y la duch als llavis
 estava cego no hi veyá
 que era mal fet jo no creya,
 also la vista y llavors
 de Filomena 'ls colors
 veig que fugian, quedant
 groga com cera y brotant
 dels seus ulls un riu de plors.
 Després .. y desde aquell dia
 quan al hostal arribava,
 á la María evitava,
 á Filomena volia
 la buscava ab alegria
 y ab ansietat lo meu cor,
 ella també la fredor
 anava per mí deixant
 porque 'ns anava acostant
 á l' un á l' altre l' amor.
 Nostres llavis ab anhel
 lo silenci van trencar
 y amor, ens varem jurar
 etern, purissim, fidel
 y d' allavoras en cel

va converti nostre amor
 esta vida, al resplandor
 de benvolguda esperansa,
 gosantne de la bonansa
 tan anhelada del cor.

DOCTO   Fill de la fatalitat
 es lo mal que avuy plorém;
 mes ara un remey busquéu
 que acabi aquesta ansietat.
 •   Olvidala tu Bernat (*per Filomena.*)
 y com ets bo, á la María
 li pots tornar la alegría,
 la pots fer felis encara,
 cásat ab ella y repara
 aixís, ta negre falsia.
 (*á Filomena.*) Ta germana es una santa
 tot sentiment y tot cor;
 dura en ella lo rencor
 un instant, llavors espanta;
 després de bondat encanta
 y perdona ab alegría
 al que ofendrela volia.
 Confiéu en sa bondat
 lo perdó us dará aviat,
 es un ángel...

ESCENA IIIX

Dits MARIA

DOCTO   ¡¡La Marial!
 (*María avansa apoyada en lo Doctor que la
 assenta al silló. Molt desvalguda y plena de
 emoció y sentiment.*)

MARIA   Jo soch, tot ho he sentit y al escoltarvos
 comprench l' ir.mensitat de ma desgracia,
 la lluyta ha finit ja, tanta grandesa
 m' ha humillat y vensut vostre es la palma.
 No acepto, no, lo noble sacrifici
 que per pláurem a mi, vos imposavau,
 goséu del vostre amor, que es vostra vida,
 deixeu-me á mi plorar, ma sort ingrata.

- DOCTO (*S' acosta á la Maria y li pren la ma.*)
 María, per Deu calmat, considera
 que aquesta exitació ton mal' agrava,
 los meus consells atén...
- MARIA Ja res m' importa,
 si 'l viure es sols per mi pesada carga.
 (*á Filomena y Bernat ab defalliment.*)
 Filomena y Bernat, l' Hostal vos dono,
 ma presència jamay vindrá á torbarne
 lo benestar y la alegria vostra,
 tranquils lo vostre amor... podréu gosarne!
 (*Cau desmayada; tots y acuden y lo Doctó' s*
treu una botelleta que ti fa olorar.)
- DOCTO Maria ¡oh Deu! que tens?
- FILOMENA Verge, ampareula!
- DOCTO La crisis ha vingut que jo 'm temava!
- BERNAT Doctor? *implorant al Doctor.*)
- DOCTO No hi ha remey, está perduda,
 la vida per son cor malalt s' escapa.
- MARIA (*desperta y mira ab sorpresa als que la ro-*
dejan poch á poch reconeix á tots y sonriu
tristemel)
 ¡Filomena!
- FILOMENA Jo soch! jo soch, Maria!
- MARIA Vina ben á prop meu...
- FILOMENA Si, si germana. !
- MARIA Perdónam Filomena... ta ventura...
 mon anima ruhiua t' envejava...
 Acostat tu Bernat, las mans donéume...
 avans jo de morir., las vull juntarlas.
 (*los junta las mans, las hi besa y mort..*)
 ¡Maria!
- BERNAT ¡Ja es al cel!
- DOCTO ¡Oh desventura!
- FILOMENA
- DOCTO A sa patria ha volat ¡era una santa!

CUADRO

CAU LO TELO LENTAMENT

ERRATAS IMPORTANTS

Pág. 43, línea 21, diu: Mosset, Badó, Mansió després Bernat,
 Deu dir: Mosses, Badó, Mansió, Carretera 1 y 2,
 jornalers, mossos, pagesos etc. etc. des-
 prés Bernat.

» 56 » 12 diu: *Bernat* Calma, calma 'l teu furor
 Filomena, es ta germana
 Deu dir: *Doctor* Calma, calma 'l teu furor;
 Filomena, es ta germana!
Maria Ma germana, no ho crech, no.
 Deu dir: *Maria* Ma germana? no ho crech, no!
Bernat ¡T' ho juro per Deu!
 Deu dir: *Doctor* ¡T' ho juro per Deu!
Maria ¡Avuy
 s' em farà á trosos lo cor!
 Deu dir: *Maria* ¡Avuy
 se 'm farà á trossos, lo cor!

» 64 » 5 diu: sense amor, sense esperança
 ¡Mare meva sense tu!
 Deu dir: sense amor, sense esperança,
 'hont podré trobar bonansa,
 ¡Mare meva, sense tu!

» 66 » 4 diu: Estich trista y agitada (*marcat*)
 dintre 'l meu cor sento un gel,
 Deu dir: Estich trista y agitada (*marcat*)
 l' ánima tinch afligida;
 aixis que avansa la nit
 dintre 'l meu cor sento un gel,

» 68 » 39 diu: á una raca te clavat,
 Deu dir: á una roca te clavat,

NOTA: Las demás erratas menos importantes, no dupten los
 autores que 'l bon criteri del lector sabrá corretgir las.

Biblioteca de L' AURENETA

PTAS.

<i>La Surtipanta</i> , (1. ^a y 2. ^a edició), comedia, 3 actes, A. F. y Codina.	2
<i>Lo Somatent de Girona</i> , cuadro dramàtic, F. Agulló Vidal.	1
<i>La Pubilla de Caixàs</i> , (1. ^a y 2. ^a edició), drama, 3 actes, Francisco X. Godo.	2
<i>Armas y Lletres</i> , comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina.	1
<i>Oíger</i> , drama, 3 actes, A. Ferrer y Codina.	2
<i>La minyona del Rector</i> , joguina, 1 acte, Francisco X. Godo.	1
<i>Un pom de violas</i> , comedia, 3 actes, Conrat Roure (Pau Bunyegas)	2
<i>¡¡Tenorios!!</i> comedia, 3 actes, A. Ferrer y Codina.	2
<i>¡Ditxós ball de màscaras!</i> joguina, 1 acte, F. Figueras Ribot.	01
<i>El Túnel</i> , drama, 3 actes, Francisco X. Godo.	2
<i>Mar grossa</i> , joguina, 1 acte, Ernest Soler de las Casas.	1
<i>Al cim de la gloria</i> , lloansa, Antoni Careta y Vidal.	1
<i>Lo collaret de perlas</i> , drama, 3 actes, Frederich Soler (Pitarra).	2
<i>Un cop de telas</i> , diàlech, 1 acte, Anton Ferrer y Codina.	1
<i>Lo mas perdut</i> , comedia, 3 actes, Joseph Feliu y Codina.	2
<i>Una prometensa</i> , pasillo cómic, 1 acte, Joan Marxuach.	1
<i>Lo general «No importa»</i> , drama, 3 actes, Teodoro Baró.	2
<i>Toreros d' hivern</i> , comedia, 3 actes, Anton Ferrer y Codina.	2
<i>No sempre 'l que paga, trenca</i> , comedia, 1 acte, F. Figueras Ribot.	1
<i>Lo patró Aranya</i> , comedia, 1 acte, Joseph Maria Pous.	1
<i>¡Trampas!</i> , comedia, 3 actes, Manel Rovira y Serra.	1
<i>Entresuelo primera</i> , comedia, 1 acte, Pere Juliá y Sust.	2
<i>Lo joch dels disbarats</i> comedia 3 actes Teodoro Baró.	3
<i>Lo testament del oncle</i> , comedia, 1 acte, J. Riera y Bertrán.	1
<i>La llissó de dibuix</i> , sarsuela, 1 acte, F. Figueras Ribot.	1
<i>Lo poema del cor</i> , D. Teodoro Baró.	2
<i>Un debut</i> , sarsuela, 2 actes, A. Ferrer y Codina.	1'50
<i>Las horcas caudinas</i> , comedia, 1 acte, Francisco X. Godo.	1
<i>La trompeta de la sal</i> , comedia, 3 actes, Eduardo Aulés.	2
<i>La Creu de la Masia</i> , drama, 3 actes, F. Soler y M. Lasarte.	2
<i>Ambol</i> comedia, 1 acte, Joseph Campderros.	1
<i>La Sonata XXVI</i> , comedia, 3 actos, J. Riera y Bertrán.	2
<i>Un Manresá de l' any vuyt</i> , drama, 3 actes, A. Ferrer y Codina.	2
<i>Gallina vella fà bon caldo</i> , comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina.	1
<i>Sanás y parells</i> , juguete cómic, 1 acte, V. Suarez Casañ y J. Capella.	1
<i>El rapte de la Sabina</i> , juguete cómic, 1 acte, F. Figueras y Ribot.	1
<i>La Pálida</i> , drama, 3 actos, Francisco J. Godo.	2
<i>La estació de la Granota</i> , saynete, 1 acte, Teodoro Baró.	1
<i>Carta Canta</i> , juguete cómico, 1 acto, Vital Aza.	1
<i>Rin</i> , juguete, 1 acte, Francisco Xavier Godo.	1
<i>Sogra y Nora</i> , comedia, 3 actos, J. Pin y Soler.	1
<i>Lo Sant Cristo Gros</i> , comedia, 3 actos, Eduart Aulés.	2
<i>A la prevenció</i> , joguina, 1 acte, A. Ferrer y Codina.	1
<i>¡¡Sacrilégio!!</i> monòlech castellá, Francisco X. Godo.	1
<i>¡Viva 'l divorci!</i> comedia en 4 actos, Joseph M. ^a Pous.	2
<i>Un home de sort</i> , comedia en 3 actos, Ferrer y Codina.	2
<i>Riera Baixa</i> , parodia en un acte, Joaquim Montero.	1
<i>Un soci que 's pert de vista</i> , comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina.	1
<i>L' hostal de la coixa</i> , drama 3 actos, Quer y Sanromá.	2